

Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Capaciteitsuitbreiding Spoorverbinding
Roosendaal – Antwerpen

17 november 1998

976-41

ISBN 90-421-0466-X
Utrecht, Commissie voor de milieueffectrapportage.

commissie voor de milieueffectrapportage

de Minister van Verkeer en Waterstaat
d.t.v. Directoraat-Generaal Goederenvervoer,
sector Rail, kamer 375
Postbus 20904
2500 EX DEN HAAG

uw kenmerk
DGG/SR/98005668

uw brief
3 september 1998

ons kenmerk
U657-98\HI\mw\976-42

onderwerp
Advies voor richtlijnen Capaciteitsuit-
breiding Spoorverbinding Roosendaal –
Antwerpen

doorkiesnummer
(030) 234 76 27

Utrecht,
17 november 1998

Met bovengenoemde brief stelde u de Commissie voor de milieueffectrapportage (m.e.r.) in de gelegenheid een advies voor richtlijnen uit te brengen voor een milieueffectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over de capaciteitsuitbreiding van de spoorverbinding tussen Roosendaal en Antwerpen.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet milieubeheer (Wm) bied ik u hierbij het advies van de Commissie aan.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te leveren aan de totstandkoming van de richtlijnen voor het MER. Zij zal gaarne vernemen hoe u gebruik maakt van haar aanbevelingen. Dit houdt in dat de Commissie graag te zijner tijd de vastgestelde richtlijnen krijgt toegestuurd.

ir. N.G. Ketting
voorzitter van de werkgroep m.e.r.
Capaciteitsuitbreiding Spoorverbinding
Roosendaal – Antwerpen

in afschrift aan: de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, d.t.v. Rijksplanologische Dienst

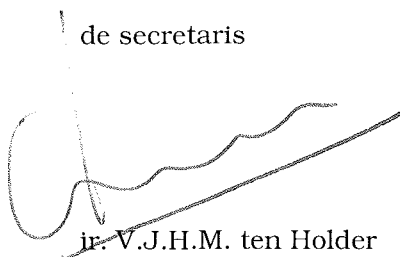
Advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport
Capaciteitsuitbreiding Spoorverbinding Roosendaal – Antwerpen

Advies op grond van artikel 7.14 van de Wet milieubeheer voor het milieueffectrapport over een capaciteitsuitbreiding van de spoorverbinding tussen Roosendaal en Antwerpen,

uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, door tussenkomst van het Directoraat-Generaal voor het Goederenvervoer, Sector Rail (coördinerend bevoegd gezag) door de Commissie voor de milieueffectrapportage; namens deze,

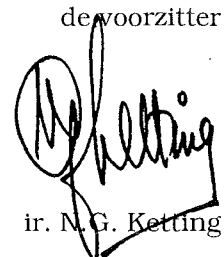
de werkgroep m.e.r. Capaciteitsuitbreiding Spoorverbinding Roosendaal – Antwerpen,

de secretaris

ir. V.J.H.M. ten Holder

de voorzitter

ir. M.G. Ketting

Utrecht, 17 november 1998

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Hoofdpunten van het advies	1
1. Inleiding	3
2. Beleidskader, probleem en doel, besluitvorming	4
2.1 Beleidskader	4
2.2 Probleemstelling en doelen	6
2.2.1 Probleemstelling	6
2.2.2 Doelen	8
2.3 Besluitvorming	8
3. Stand van de techniek, bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieueffecten	9
3.1 Stand van de techniek	9
3.2 Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen	10
3.2.1 Algemeen	10
3.2.2 Landschap en cultuurhistorie	11
3.2.3 Bodem en water	12
3.2.4 Ecologie	12
3.2.5 Geluid en trillingen	13
3.2.6 Externe veiligheid	14
3.2.7 Woon- en leefmilieu	14
3.2.8 Energie en grondstoffen	15
4. Voorgenomen activiteit en alternatieven	15
4.1 Algemeen	15
4.2 Beschrijving van alternatieven	16
4.2.1 Alternatieve tracé's	16
4.2.2 Inrichting, mitigatie en compensatie	17
4.3 Nulalternatief	18
4.4 Nul-plus-alternatief	19
4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief	19
5. Vergelijking van alternatieven	20
6. Leemten in informatie	20
7. Evaluatieprogramma	21
8. Vorm en presentatie	21
9. Samenvatting van het MER	22

Bijlagen

1. Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 september 1998, waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen
2. Kennisgeving in Staatscourant nr 169 d.d. 7 september 1998
3. Projectgegevens
4. Lijst van inspraakreacties en adviezen

HOOFDPUNTEN VAN HET ADVIES

De ministers van Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hebben het voornemen om een formele besluitvormingsprocedure te doorlopen over plannen voor het realiseren van extra spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen.

De Commissie is van mening dat de volgende onderwerpen speciale aandacht moeten krijgen in het MER.

De Commissie onderschrijft de inhoud van een aantal inspraakreacties die vragen om de discussie over nut en noodzaak in een breed kader te plaatsen, waarbij ingegaan wordt op de relatie tussen de aanleg van de Betuwelijn, de HSL-zuid en de IJzeren Rijn enerzijds en het vergroten van de spoorcapaciteit op het traject Roosendaal-Antwerpen anderzijds.

In de startnotitie wordt op basis van de eerder uitgevoerde analyse, de zogenaamde CRANT-studie (Corridor Rotterdam-Antwerpen) gesteld, dat er op het deel Roosendaal-Antwerpen in de toekomst een capaciteitsknelpunt gaat ontstaan. Bij de beschrijving van de probleemstelling moet worden aangegeven in hoeverre in deze studie rekening is gehouden met een optimalisatie van de planning van de treindiensten. Naar de inschatting van de Commissie zou het gesignaleerde probleem bij een optimale planning mogelijk minder groot kunnen zijn dan in de startnotitie gesteld.

In het recent door het Nederlands Economisch Instituut uitgevoerde onderzoek wordt informatie gegeven over de modal shift potenties in de corridor Rotterdam-Antwerpen. De Commissie adviseert deze informatie in het MER te vertalen in minimale en maximale scenario's voor verschuiving naar andere vervoerswijzen. Op basis van deze scenario's en een optimale planning van treindiensten dient de noodzaak voor uitbreiding van de capaciteit te worden onderbouwd.

De startnotitie stelt dat het nul-alternatief, waarbij gebruik gemaakt blijft worden van de lijn Antwerpen-Essen-Roosendaal geen reëel alternatief is. In aansluiting op hetgeen hier voor gesteld, is de Commissie van mening dat voor deze stelling nog onvoldoende onderbouwing is gegeven. Zij is van mening dat in het MER deze stelling nader onderbouwd dient te worden rekening houdend met de hiervoor reeds genoemde optimale planning van treindiensten en maximale verschuiving van de modalshift.

Het nul-plus-alternatief is mogelijk een zeer reëel alternatief. Een optimale planning van de treindiensten zal, zoals in de startnotitie aangegeven, de basis moeten vormen voor de beschrijving van het nul-plus-alternatief. In het advies geeft de Commissie hiervoor een suggestie. Daarbij kan worden overwogen om te zijner tijd enkele strategisch gesitueerde inhaalsporen aan te leggen, die een beperkte toename van hinder voor aanwonenden tot gevolg hebben. Op deze wijze kan capaciteitsverhoging gerealiseerd worden zonder dat overgegaan wordt op volledige viersporigheid.

Uit mondelinge informatie van de initiatiefnemer is de Commissie gebleken dat voor dit project de procedure wordt gevolgd voor projecten met grensoverschrijdende milieueffecten. Dit houdt onder meer in dat aan de Belgische burgers en

belangengroeperingen dezelfde mogelijkheden voor inspraak worden geboden als die in Nederland van toepassing zijn.

De Belgische overheid heeft aangegeven dat zij, gezien de ligging van de voorgestelde tracé's voor uitbreiding van de capaciteit van lijn 11, er geen behoefte aan heeft om gezamenlijk een grensoverschrijdende MER op te stellen zoals dat voor de HSL is gebeurd.

Aangezien in de startnotitie de nadruk ligt op tracé-alternatieven op Nederlands grondgebied met een beperkte uitstraling is een dergelijke opstelling van de Belgische overheid begrijpelijk. De Commissie wijst er echter op dat zowel het nul-alternatief als het nul-plusalternatief (met eventuele aanleg van inhaalsporen), die beiden uitgaan van intensiever gebruik van de bestaande lijn Roosendaal-Antwerpen (lijn 12), consequenties hebben voor de hinder op Belgisch grondgebied. Er van uitgaande dat deze alternatieven als volwaardig alternatief worden meegenomen in het MER is een actievere betrokkenheid van Belgische zijde naar de mening van de Commissie gewenst. De Commissie adviseert om hieraan alsnog uitwerking te geven.

In de startnotitie is er van uit gegaan dat gebruik gemaakt wordt van het bestaande tracé door Bergen op Zoom. Gesteld wordt dat een tracé langs de oostzijde van Bergen op Zoom, zoals de oude GH variant voor de HSL, niet wordt uitgewerkt met het oog op de hoge natuurwaarden in dit gebied.

Het verlies aan natuurwaarden dient echter afgezet te worden tegen de toename van hinder langs het traject door Bergen op Zoom. Om een dergelijke afweging goed te kunnen maken acht de Commissie het wenselijk dat een alternatief tracé langs de oostzijde van Bergen op Zoom als volwaardig alternatief in het MER wordt uitgewerkt.

De startnotitie geeft aan dat buiten het studiegebied weliswaar geen capaciteits tekorten zijn gesignaleerd maar dat de toename van goederenvervoer kan leiden tot leefbaarheidsproblemen op trajecten die direct aansluiten op het traject Roosendaal-Antwerpen.

Op basis van een inschatting van de initiatiefnemer is de hinder in de kernen Zevenbergen en Oudenbosch als gevolg van een intensiever gebruik van het bestaande tracé vrijwel zeker mitigeerbaar door onder meer plaatsing van geluidschermen en het realiseren van ongelijkvloerse passages. Deze inschatting zal in het MER onderbouwd worden. Geadviseerd wordt om dit reeds in het beginstadium van de planvorming te doen teneinde hierover zekerheid te verkrijgen. Mocht blijken dat er onvoldoende mogelijkheden zijn voor mitigatie op het bestaande tracé, dan geeft de Commissie in overweging om voor deze kernen omleidingsalternatieven uit te werken.

Om een juist beeld te krijgen van de geluidbelastingen adviseert de Commissie om na te gaan of de uitgangspunten en aannames die ten grondslag liggen aan het rekenmodel uit het conform het Reken- en Meetvoorschrift Railverkeerslawai van toepassing zijn op de toekomstige situatie op het traject Roosendaal-Antwerpen en deze zo nodig aan te passen.

1. INLEIDING

De ministers van Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer hebben het voornemen om een formele procedure te doorlopen voor de besluitvorming over het realiseren van extra spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen.

Ter voorbereiding op een besluit hierover wordt een zogenoemde trajectstudie/-milieueffectrapportage (m.e.r.) uitgevoerd naar huidige en toekomstige problemen, de mogelijke oplossingen daarvoor en de effecten van die oplossingen. Initiatiefnemer voor de m.e.r.-procedure is de directie Noord-Brabant van Rijkswaterstaat¹). Bevoegd gezag zijn de ministers van Verkeer en Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer.

Bij brief van 3 september 1998²) is de Commissie voor de milieueffectrapportage in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen over de richtlijnen voor het milieueffectrapport. De m.e.r. procedure ging van start met de kennisgeving van de startnotitie in de Staatscourant nr. 169 d.d. 7 september 1998. Met het oog op het grensoverschrijdende karakter van het project heeft kennisgeving van de startnotitie en de inspraakmogelijkheden tevens in Vlaanderen plaatsgevonden.

Dit advies is opgesteld door een werkgroep van de Commissie voor de m.e.r.³). De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt verder in dit advies 'de Commissie' genoemd. Het doel van het advies is aan te geven welke informatie het MER moet bevatten om het mogelijk te maken het milieubelang volwaardig in de besluitvorming mee te wegen.

Bij de opstelling van haar advies heeft de Commissie rekening gehouden met de adviezen, commentaren en opmerkingen⁴), die zij in afschrift van het bevoegd gezag heeft ontvangen.

-
- 1 Die de taken in deze uitvoert in samenwerking met NS Railinfrabeheer.
  - 2 Zie bijlage 1.
  - 3 De samenstelling hiervan is gegeven in bijlage 3.
  - 4 Bijlage 4 geeft een lijst van deze reacties.

2. BELEIDSKADER, PROBLEEM EN DOEL, BESLUITVORMING

2.1 Beleidskader

Verkeers- en vervoerbeleid en ruimtelijke ordening

Het vastgestelde overheidsbeleid heeft een beperkte planhorizon; in slechts enkele gevallen wordt beleid voor de periode na 2010 geformuleerd. Omdat de effecten van het voornemen zich over een veel langere periode uitstrekken, is het belangrijk deze af te zetten tegen een globale *strategische langetermijnvisie* voor het verkeers- en vervoerbeleid. Zo nodig dienen ook daaruit criteria te worden afgeleid. Geef aan in hoeverre een dergelijke visie bestaat, en maak hierbij gebruik van strategische langetermijnverkenningen op het gebied van verkeer en vervoer, milieu en ruimtelijke ordening, die ofwel in voorbereiding zijn ofwel recent zijn uitgebracht. Betrek hierbij de Milieubeleidsnota 1997-1999 van Railinfrabeheer.

Aangegeven dient te worden welke beleidsbesluiten of voornemens als "harde" voorwaarde gelden en welke als richtinggevend worden beschouwd⁵].

Besteed bij het in beeld brengen van het vigerende beleidskader voldoende aandacht aan het gemeentelijk en provinciaal beleid zoals vastgelegd in streekplannen en bestemmingsplannen, en daarmee samenhangende structuurschetsen, waterhuishoudingsplannen, verkeers- en vervoersplannen en de milieubeleidsnota 1997-1999 van NS Railinfrabeheer.

Uit dit beleidskader dienen criteria afgeleid te worden die als **ontwerpcriterium** voor de tracé 's kunnen worden gebruikt.

Aandachtspunten hierbij zijn:

- de gewenste ontwikkelingen bij de reizigers- en goederentreindienst, zowel in Nederland als in België en de daaruit volgende verwachting voor de omvang van het spoorwegverkeer;
- de gewenste verdeling tussen personen en goederenvervoer per spoor;
- de gewenste modal split door substitutie van auto door trein en/of schip en/of buisleiding;
- problematiek rondom keuze tractiespanning;
- eventuele wijzigingen in beleidsvoornemens/besluiten over bijvoorbeeld de IJzeren Rijn, de Betuweroute en de HSL-zuid.

Woon- en leefmilieu

Besteed bij het afleiden van criteria uit beleid ten aanzien van het leefmilieu speciale aandacht aan criteria voor:

- norm- en streefwaarden voor aantal geluid- en trillingsgehinderden;
- voorkomen van barrièrewerking (aantal dwarsrelaties over/onder het spoor; speciaal voor fietsers en wandelaars);

---

5 Zie ook inspraakreactie nr. 100 van de gemeente Roosendaal over de positie van recreatiepark de Stok en de reactie nr. 199 van de provincie Noord-Brabant over de onvolledigheid van de belemmeringenkaart uit de startnotitie.

- bevorderen van verkeersveiligheid (aantal gelijkvloerse kruisingen);
- behoud van cultureel erfgoed, zoals monumenten en archeologische vindplaatsen
- bevorderen van sociale veiligheid;
- verhogen externe veiligheid in relatie tot het te prognosticeren transport van gevaarlijke stoffen;
- effect op de recreatieve uitloopgebieden;
- voorkomen aantasting particulier eigendom (sloop van huizen; aantal en complexiteit van perceelsdoorsnijdingen).

Ecologie en duurzaamheid

Bij de beschrijving van gebieden, die op grond van milieuaspecten een speciale status in het beleid hebben of krijgen, is het voor dit project vooral van belang bestaande en te ontwikkelen natuurgebieden en verbindingzones aan te geven, zoals de gebieden die in het begrenzingenplan zijn opgenomen^{6]}, te weten:

- bij Bergen op Zoom het Markiezaat, de Hoogerwaardpolder, de dijken en ecologische verbinding van de polder Nieuw Hinkelenoord en Hoogerwerf e.o., het Schor van Ossendrecht en de Stoppelbergen. De Commissie gaat er daarbij voorlopig van uit dat de landgoederen Zoomland, Molenbeek, Mattemburgh, Lindonk en de natuurgebieden van de Wouwsche Plantage /Borgvlietse Duinen ten zuidoosten van Bergen op Zoom niet in het geding zijn;
- bij Roosendaal de ecologische verbinding Haiinkbeekje-Bieskensloop-Rissebeek-Snuitendonksche beek- Nieuw Roosendaalsche Vliet.

Ga na voor welke gebieden beschermingsformules van toepassing zijn op basis van het Structuurschema Groene Ruimte, de Habitat-richtlijn en de Vogelrichtlijn.

Voor deze gebieden dienen bij de effectbeoordeling de volgende punten aan de orde te komen:

- zekerheid dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast (stap 1);
- als die zekerheid niet bestaat, dan moet worden nagegaan of er alternatieve oplossingen zijn die die zekerheid wel kunnen geven (stap 2);
- indien aantasting van de natuurlijke kenmerken plaatsvindt en bij ontstentenis van alternatieve oplossingen, dan aantonen dat er dwingende redenen van groot openbaar belang bestaan om het project te rechtvaardigen (stap 3);
- in het laatste geval het nemen van compenserende maatregelen (stap 4).

De Commissie adviseert gebieden met een speciale beschermingsstatus aan te geven op een geschiktheidskaart (zie paragraaf 4.1 van dit advies).

Besteed bij het afleiden van criteria uit vastgesteld beleid met betrekking tot ecologie en duurzaamheid speciale aandacht aan:

- de bescherming en bevordering van de ecologische hoofdstructuur en daarbuiten gelegen natuur en landschap, zowel bestaand als potentieel; areaalverlies van natuurgebieden;
- voorkomen van verstoring door geluid in natuur- en stiltegebieden;

---

6 Zie ook reacties nr.111, 122, 148 en 200.

- bodemverstoring (bodemarchief, bijzondere bodems) en aardkundige waarden.

2.2 Probleemstelling en doelen

2.2.1 **Probleemstelling**

Werk in het MER de probleemstelling nader uit, zodat inzicht ontstaat in de *verkeers- en vervoerkundige problemen* en in de *leefbaarheidsproblemen* waarvoor het voornemen een oplossing tracht te vinden. Maak hierbij onderscheid in knelpunten ten aanzien van personen en goederen, en knelpunten op internationaal, nationaal en regionaal niveau.

Studiegebied

De Commissie kan in principe instemmen met de ligging en omvang van het studiegebied zoals op kaart aangegeven is in de startnotitie.

Zij plaatst hierbij de volgende kanttekening. De startnotitie geeft aan dat buiten het studiegebied weliswaar geen capaciteitstekorten zijn gesignaleerd maar dat de toename van goederenvervoer kan leiden tot leefbaarheidsproblemen op trajecten die direct aansluiten op het traject Roosendaal-Antwerpen.

Op basis van een inschatting van de initiatiefnemer is de hinder in de kernen Zevenbergen en Oudenbosch als gevolg van een intensiever gebruik van het bestaande tracé vrijwel zeker mitigeerbaar door onder meer plaatsing van geluidschermen en het realiseren van ongelijkvloerse passages. Deze inschatting zal in het MER onderbouwd worden⁷. Geadviseerd wordt om dit reeds in het beginstadium van de planvorming te doen teneinde hierover zekerheid te verkrijgen. Mocht echter blijken dat er onvoldoende mogelijkheden zijn voor mitigatie op het bestaande tracé, dan geeft de Commissie in overweging om voor deze kernen omleidingsalternatieven uit te werken. In dat geval dient het studiegebied te worden aangepast.

Verkeers- en vervoerskundige problemen

De Commissie onderschrijft de inhoud van een aantal inspraakreacties⁸ die vragen om de discussie over nut en noodzaak in een breed kader te plaatsen, waarbij ingegaan wordt op de relatie tussen de aanleg van de Betuwelijn, de HSL-zuid en de IJzeren Rijn enerzijds en het vergroten van de spoorcapaciteit op het traject Roosendaal-Antwerpen anderzijds.

De startnotitie geeft reeds indicaties voor in de toekomst te verwachten vervoersstromen. In de startnotitie wordt op basis van de eerder uitgevoerde analyse, de zogenaamde CRANT-studie (Corridor Rotterdam-Antwerpen) gesteld, dat er op het deel Roosendaal-Antwerpen in de toekomst een capaciteitsknelpunt gaat ontstaan. Bij de beschrijving van de probleemstelling moet worden aan-

---

7 Veel inspraakreacties van bewoners van de kernen Oudenbosch en Zevenbergen gaan in op de reeds aanwezige hinder en de ontoelaatbaarheid van toename van deze hinder, zoals reacties nr. 2, 12, 63, 73, 242, 256 en 396 t/m 406.

8 Veel inspraakreacties hebben kritiek op de onderbouwing van nut en noodzaak in breed verband (onder andere reacties nrs. 1, 25, 144, 150, 199, 200 en 201).

gegeven in hoeverre in deze studie rekening is gehouden met een optimalisatie van de planning van de treindiensten. Naar de inschatting van de Commissie zou het gesignaleerde probleem bij een optimale planning mogelijk minder groot kunnen zijn dan in de startnotitie gesteld.

Ter onderbouwing van het voornemen dient het MER:

- zo recent mogelijke prognoses te bevatten van het te verwachten vervoersaanbod van reizigers en goederen in omvang en treinaantallen tussen relevante punten in de verbinding Rotterdam-Antwerpen;
- in deze prognoses duidelijk onderscheid te maken in regionale, nationale en internationale verkeers- en vervoersstromen in verschillende richtingen;
- aan te geven hoe en in welke mate de uitkomsten van de prognoses worden beïnvloed door specifieke beleidsmaatregelen gericht op het stimuleren van vervoer per rail en binnenvaart (flankerend beleid);
- de onzekerheidsmarge (bandbreedte) in de prognoses en de aannamen waarop deze zijn gebaseerd aan te geven;
- aan te geven wat de maximale capaciteit is van de huidige spoorverbinding;
- aan te geven welke mogelijke toekomstige capaciteitsproblemen ontstaan als het voornemen niet wordt gerealiseerd;
- informatie te geven over de aard van de transporten, zoals hoeveelheden gevaarlijke, giftige, explosieve stoffen, de tijden waarop deze transporten plaatsvinden (overdag, 's avonds, 's nachts) en het verdere transport en einddoel van de goederen.

Ga daarbij in op de concrete mogelijkheden van andere vervoerswijzen voor goederen, zoals vervoer via pijpleiding en per schip en op de mogelijkheden van intermodale vervoerswijzen⁹). Geef hierbij kwantitatieve informatie. Betrek daarbij tevens veiligheidsrisico's bij de verschillende vervoerswijzen.

In het recent door het Nederlands Economisch Instituut uitgevoerde onderzoek¹⁰) wordt informatie gegeven over de modal shift potenties in de corridor Rotterdam-Antwerpen. De Commissie adviseert deze informatie in het MER te vertalen in minimale en maximale scenario's voor verschuiving naar andere vervoerswijzen. Op basis van deze scenario's en een optimale planning van treindiensten dient de noodzaak voor uitbreiding van de capaciteit te worden onderbouwd.

Het detailniveau van de gegevens moet zodanig zijn dat kan worden afgeleid:

- wat de wenselijkheid en mogelijkheid is van bundeling van de verschillende vervoersstromen;
- wat de eisen zijn voor ligging en ontwerp van de verbinding voor reizigers- en goederenvervoer.

De Commissie adviseert als basis voor de berekeningen een representatieve situatie te beschrijven voor het jaar 2015. De groei ten opzichte van de situatie

---

9 In veel inspraakreacties wordt aangegeven dat bij de discussie over de noodzaak van capaciteitsuitbreiding onvoldoende rekening wordt gehouden met de mogelijkheden van andere vervoerswijzen zoals vervoer per schip en via buisleidingen (onder andere reacties nr. 17, 38, 107, 148, 165, 199, 200 en 201).

10 Modal Shift mogelijkheden op de Corridor Rotterdam-Antwerpen; deelstudie bij activiteiten 5 en 6 van de Corridorstudie Rotterdam-Antwerpen; Nederlands Economisch Instituut, september 1998.

in 2015 die daarna nog kan worden verwerkt en het tempo waarin deze groei zal plaatsvinden zullen eveneens moeten worden beschreven. De spreiding in deze prognoses voor de ontwikkeling, ook na 2015, zal moeten worden aangegeven. Beschrijf de modellen die worden gebruikt om prognoses te maken. Geef een overzicht van de gehanteerde invoer voor het basisjaar en voor de prognosejaren. Geef aan op welke wijze verbetering van de bereikbaarheid wordt gekwantificeerd en wat het effect hiervan is op specifieke doelgroepen.

Leefbaarheidsproblemen

Als tweede reden voor uitbreiding van de capaciteit wordt in de startnotitie gesteld dat bij toename van het vervoer over het traject Roosendaal-Antwerpen knelpunten zullen ontstaan in het woon- en leefmilieu.

Geef wat betreft leefbaarheidsproblemen in het MER aan welke mogelijke toekomstige problemen ontstaan als het voornemen geen doorgang zou vinden. Het gaat daarbij vooral om knelpunten door geluidhinder, spoorovergangen en toename barrièrewerking. Leg daarbij het accent bij lokale leefbaarheid.

2.2.2

Doelen

De doelen, zoals beschreven op pagina 14 van de startnotitie dienen naar de mening van de Commissie uitgebreid te worden met de doelstelling om aan het spoor gerelateerde leefbaarheidsproblemen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen en de huidige leefbaarheidsproblemen zoveel mogelijk op te lossen. In het MER zullen de verkeer- en vervoerdoelstellingen en de leefbaarheidsdoelstellingen zoveel mogelijk gekwantificeerd moeten worden.

Bij de beschrijving van de doelen moet aangegeven worden wat de relatie is met de doelstellingen van het landelijk verkeers- en vervoerbeleid (SVV2).

Beschrijf de doelen ten aanzien van milieubescherming en -verbetering¹¹) en geef aan – met het oog op het volwaardig meewegen van het milieubelang in de besluitvorming – welke ruimte de gestelde doelen laten voor het ontwikkelen van alternatieven die gunstig zijn voor het milieu.

Geef in het MER aan in hoeverre uit de doelen aanvullende criteria voor de ontwikkeling en beoordeling van alternatieven voortvloeien.

2.3

Besluitvorming

In hoofdstuk 7 van de startnotitie wordt een compleet overzicht gegeven van het te nemen besluit, de procedure die gevolgd gaat worden en de vervolgbesluiten die genomen moeten worden voordat tot realisatie overgegaan kan worden. Deze informatie kan in het MER worden overgenomen.

Uit mondelinge informatie van de initiatiefnemer is de Commissie gebleken dat voor dit project de procedure wordt gevolgd voor projecten met grensoverschrijdende milieueffecten. Dit houdt onder meer in dat aan de Belgische burgers en

---

11 Bijvoorbeeld ten aanzien van geluid en de ecologische hoofdstructuur.

belangengroeperingen dezelfde mogelijkheden voor inspraak worden geboden als die in Nederland van toepassing zijn.

De Belgische overheid heeft aangegeven dat zij gezien de ligging van de voorgestelde tracé's voor uitbreiding van de capaciteit van lijn 11 er geen behoefte aan heeft om gezamenlijk een grensoverschrijdende MER op te stellen zoals dat voor de HSL is gebeurd.

Aangezien in de startnotitie de nadruk ligt op tracé-alternatieven op Nederlands grondgebied met een beperkte uitstraling is een dergelijke opstelling van de Belgische overheid begrijpelijk. De Commissie wijst er echter op dat zowel het nul-alternatief als het nul-plus-alternatief (met eventuele aanleg van inhaalsporen), die beiden uitgaan van intensiever gebruik van de bestaande lijn Roosendaal-Antwerpen (lijn 12), consequenties hebben voor de hinder op Belgisch grondgebied. Er van uitgaande dat deze alternatieven als volwaardig alternatief worden meegenomen in het MER is een actievere betrokkenheid van Belgische zijde naar de mening van de Commissie gewenst¹²). De Commissie adviseert om hieraan alsnog uitwerking te geven.

3. STAND VAN DE TECHNIEK, BESTAANDE MILIEUTOESTAND, AUTONOME ONTWIKKELING EN MILIEUEFFECTEN

3.1 Stand van de techniek

Beschrijf in het MER *de huidige stand van de techniek* voor zover hier technische ontwerpcriteria voor de alternatieven uit voortvloeien die relevant zijn voor te verwachten milieugevolgen. Ga hierbij bijvoorbeeld in op voorwaarden en eisen ten aanzien van:

- boogstralen, hellingen en ongelijkvloerse kruisingen met andere infrastructuur;
- snelheidsregimes of sporenconfiguraties waarbij overwegen afgeschaft moeten worden;
- tractiespanning(en) en situering onderstations (in verband met ruimtegebruik en geluidsoverlast);
- toepassing van geluid- en trillingsarm materieel; houd hierbij rekening met in de komende jaren geplande activiteiten met betrekking tot voorzieningen aan materieel gericht op een verminderde geluidsproductie; betrek bij dit punt ook de ERRI en EU-projecten¹³). Bespreek in de vorm van een gevoeligheidsanalyse wat de gevolgen zijn van het al of niet kunnen toepassen van geluids- en trillingsarm materieel op de effecten;
- toepassing van moderne seininrichting, gelet op het (positieve) effect hiervan op de capaciteit van de lijn;

---

12 Zie ook reacties nrs. 18, 201 en 218, die pleiten voor het actief betrekken van de Belgische overheid en burgers bij de discussie.

13 Studies van het *Union Internationale des Chemins de Fer* (Parijs) en het *European Rail Research Institute* (Utrecht) over spoorweglawaai en trillingen. Relevante studies van de EU zijn de projecten *C163 Railway noise (Basnoise)*, *EU 921 Silent Freight*, *EU 923 Silent Track* en *EU 924 Eurosabot* naar remgeluiden.

- criteria voor transport en opslag van gevaarlijke stoffen.

Houd rekening met internationale voorschriften voor standaardisatie van materieel en infrastructuur.

Geef aan in hoeverre bij het opstellen van alternatieven en het voorspellen van milieugevolgen wordt uitgegaan van *nog niet bewezen technieken* of technieken die pas in de toekomst ingezet kunnen worden. Geef de kans aan dat technieken op het moment van realisatie van het voornemen (nog) niet inzetbaar zijn. Beschrijf welke consequenties dit zou kunnen hebben voor de voorgestane uitbreiding van de infrastructuur.

3.2 Bestaande milieutoestand, autonome ontwikkeling en milieugevolgen

3.2.1 Algemeen

Bestaande toestand en autonome ontwikkeling van het milieu

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied, inclusief de autonome ontwikkeling hiervan, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Het gaat hierbij vooral om het aangeven van tendensen en mogelijke trendbreuken, en minder om kwantitatieve prognoses.

Daarbij wordt onder de autonome ontwikkeling verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of een van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van reeds genomen besluiten over nieuwe activiteiten¹⁴. Denk hierbij aan de eventuele realisatie van woningbouwlocaties en ontwikkelingen op het spoorwegemplacement.

Wanneer niet zeker is of bepaalde ingrijpende activiteiten zullen doorgaan of niet, zoals het multimodale bedrijventerrein bij Bergen op Zoom¹⁵, dan verdient het aanbeveling om bij het aangeven van de autonome ontwikkeling van het milieu rekening te houden met onzekerheden. Dit kan door aan de hand van verschillende scenario's milieu-ontwikkelingen weer te geven of door te werken met gevoeligheidsanalyses.

Aandachtsgebied

De Commissie adviseert om het aandachtsgebied ruim te interpreteren, gezien de consequenties van intensiever goederenvervoer op andere delen van het traject binnen de corridor Rotterdam-Antwerpen.

Geef op kaart¹⁶ een overzicht van de in het aandachtsgebied gelegen gevoelige gebieden en objecten, zoals stiltegebieden, grondwater- en bodembeschermings-

14 Dit komt overeen met: de milieugevolgen van het nulalternatief.

15 Zie ook inspraakreactie nr. 220 van de provincie Zeeland waarin wordt gevraagd rekening te houden met realisatie van een multimodaal transportcentrum.

16 Bijvoorbeeld de in paragraaf 4.1 genoemde geschiktheidskaart.

gebieden, EHS, Habitat- en Vogelrichtlijn, buiten de EHS gelegen natuurgebieden, waardevolle landschappen en woongebieden.

In de tekst genoemde plaatsen, wegen, trajecten, spoorlijnen en dergelijke dienen op de kaart aangegeven te worden.

Referentiejaar

Hanteer als referentiejaar voor de autonome milieu-ontwikkeling en de milieueffecten voor zover mogelijk een jaar, dat tenminste tien jaar na de ingebruikname van de infrastructuur ligt.

Algemene richtlijnen

Neem bij de beschrijving van de milieugevolgen de volgende algemene richtlijnen in acht:

- beschrijf per milieugevolg of het omkeerbaar is, bijvoorbeeld effecten van tijdelijke ingrepen in de waterhuishouding;
- besteed naast negatieve effecten ook aandacht aan positieve effecten, bijvoorbeeld het ontstaan van nieuwe natuurpotenties, vermindering van verdroging of de afname van huidige geluid- en trillingshinder door een ander baanconcept;
- ga expliciet in op eventuele cumulatie van effecten als gevolg van spoor- en wegverbetering voor de leefbaarheid en het functioneren van ecologische systemen; daarbij gaat het bijvoorbeeld om cumulatie van geluid, barrièrewerking, externe veiligheid en biotoopverlies;
- geef een indicatie van mogelijke positieve, dan wel negatieve effecten van voorzienbare secundaire ruimtelijke ontwikkelingen die door de alternatieven geïnitieerd of gestimuleerd kunnen worden en geef aan of, en zo ja hoe, daar bij het huidige voornemen reeds rekening mee kan worden gehouden;
- ga bij de beschrijving ook in op de gevolgen tijdens de aanlegfase; hierbij gaat het vooral om geluid- en trillingshinder, kwantitatieve beïnvloeding van het hydrologisch regime en externe veiligheid;
- besteed aandacht aan de samenhang tussen milieugevolgen, zoals beïnvloeding van het grondwatersysteem/de oppervlaktewaterhuishouding en natuur (potenties);
- bekijk de aspecten landschap, bodem, water en natuur in onderlinge samenhang;
- beschrijf bij onzekerheden over het wel of niet optreden van effecten in ieder geval het slechtste denkbare scenario (worst case).

De volgende paragrafen bevatten aandachtspunten per milieu-aspect.

3.2.2 **Landschap en cultuurhistorie**

Geef in het MER inzicht in de landschappelijke structuren en patronen en de cultuurhistorisch (waaronder archeologisch) belangrijke elementen. Besteed in ieder geval aandacht aan:

- grote landschappelijke eenheden met nationale of regionale betekenis en de effecten als gevolg van doorsnijding of uitstralingseffecten, waaronder 'horizonvervuiling';

- visuele landschappelijke effecten door de hoogteligging van de spoorbaan en bijbehorende kunstwerken zoals viaducten en fly-overs en van afschermdende hekwerken e.d. (als deze onvermijdelijk zijn);
- cultuurhistorische (gebouwde) elementen of (verkavelings)patronen en de aantasting daarvan;
- archeologisch erfgoed en gebieden met hoge archeologische verwachtingswaarde. Inventariseer, in overleg met de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek, de feitelijke aanwezigheid van archeologisch belangrijke vindplaatsen, met het oog op mogelijke effecten van verschillende inrichtingsvarianten (zoals verdiepte ligging en ecoducten)¹⁷].

3.2.3 **Bodem en water**

Besteed aandacht aan de bestaande hydrologische en bodemkundige situatie, de autonome ontwikkeling ervan en de mogelijk toekomstige beïnvloeding per alternatief. Het gaat daarbij in ieder geval om:

- invloed op bodem- of grondwaterbeschermingsgebieden en waterwingebieden, ook van aanlegwerkzaamheden;
- invloed op de grondwaterhuishouding (verdroging/vernatting, grondwaterpeil, kwel/infiltratie); zo verdient de relatie tussen de hooggelegen zandgronden van de Brabantse wal en de oostelijke zandgronden enerzijds en de laaggelegen polders anderzijds extra aandacht;
- verandering van de bodem- en grondwaterkwaliteit, bijvoorbeeld doorsnijding als gevolg van de aanleg van extra sporen van verontreinigde locaties;
- bestaande en toekomstige oppervlaktewaterkwaliteit en -huishouding;
- bestaand en toekomstig reliëf;
- aantasting van de bodemopbouw en aardkundige waarden (geologische fenomenen, geomorfologische landvormen en bijzondere bodemtypen);
- gevoeligheid voor, en verandering in, grondmechanische eigenschappen (zetting, klink, oxidatie), ook in de diepere bodemlagen.

Besteed ook aandacht aan het risico dat door *tijdelijke* wijzigingen in de waterhuishouding (peilverlagingen, bemalingen) schadelijke, onomkeerbare effecten ontstaan.

3.2.4 **Ecologie**

Ga in ieder geval in op de huidige situatie, effecten voor belangrijke aanwezige fauna en flora en effecten op gebieden met een potentie voor natuurontwikkeling. Stel hierbij, naast de ecologische hoofdstructuur, ook hierbuiten gelegen (potentiële) natuur aan de orde.

Beschrijf de bestaande kwaliteiten en natuurbeleidsstatus in het gebied, zoals:

- gebieden met een formeel beschermde status en gebieden die in het (concept) begrenzingsplan zijn opgenomen;

---

17 Zie ook de inspraakreactie van het ROB, waarin wordt geadviseerd om een Aanvullende Archeologische Inventarisatie uit te voeren (bijlage 4, inspraakreactie nr. 142).

- aanwezige levensgemeenschappen en soorten met een provinciale of landelijke betekenis. Let daarbij in het bijzonder op provinciale en nationale doeltypen en doelsoorten zoals in het beleid zijn vastgelegd;
- aanwezige levensgemeenschappen en soorten met een indicatie voor kwel en een laag bemestingsniveau;
- ecologische verbindingen voor doelsoorten, waaronder verbindingen tussen deelpopulaties; benoem daarbij de soorten waarvoor de verbindingen bedoeld zijn.

Beschrijf de directe invloed door ruimtebeslag en barrièrewerking en de indirecte invloed door versnippering, rustverstoring of verandering in het (geo)hydrologisch systeem. Aandachtspunten daarbij zijn:

- beïnvloeding van natuur op vochtige situaties; let daarbij op de invloed van hydrologische relaties die bestaan tussen de hooggelegen zandgronden en de lager gelegen grondwatergevoede gebieden;
- de ecologische functie die aan te leggen spoorbermen en -taluds kunnen hebben als refugia en verbindingzones voor doelsoorten en de potenties van bermen en taluds voor natuurontwikkeling;
- geef aan of extra maatregelen op het gebied van natuurontwikkeling, opheffen van bestaande ecologische barrières door de infrastructuur en/of beheer kunnen bijdragen aan het ecologisch functioneren van het omliggende gebied;
- veranderingen, die zich pas op lange termijn manifesteren.

3.2.5

Geluid en trillingen

Geluid

- De geluidbelastingen dienen te worden berekend conform het Reken- en Meetvoorschrift Railverkeerslawaaï. Daarbij dient conform § 9.8 van het voorschrift te worden gecheckt of de uitgangspunten en aannames in het model overeenkomen met de toekomstige situatie op het traject. Met andere woorden het model dient gevalideerd te worden voor de situatie op het onderhavige traject. Indien noodzakelijk dient het model hierop te worden aangepast (zie ook de regeling wijziging van het Reken- en Meetvoorschrift Railverkeerslawaaï).
- De reeds heersende geluidbelastingen van andere bronnen in het studiegebied dienen bepaald te worden in de vorm van equivalente geluidsniveau in dag-, avond- en nachtperiode. Wanneer de geluidsniveau sterk in de tijd wisselen is het gewenst ook het 95%-overschrijdingsniveau te bepalen.
- Per alternatief dient gedetailleerde informatie gegeven te worden over de geluidbelastingen in de vorm van dag-, avond- en nachtperiode, alsmede piekniveaus, etmaalwaarden en de cumulatie van verschillende geluidsbronnen (MKM). De laagste te beschouwen contour is die van 50 MKM.
- Per alternatief dient vervolgens de totale geluidhinder bepaald te worden, bijvoorbeeld uitgedrukt in de Populatie Hinder Index (PHI). Daarnaast dienen overige geluidgevoelige bestemmingen geïnventariseerd te worden zoals ziekenhuizen, scholen, woonwagenterreinen, stilte- en natuurgebieden en gebieden voor (verblijfs) recreatie

Trillingen

- Meting van de trillingen in de huidige situatie bij de woningen binnen 50 of 100 m van de bestaande spoorlijn is enerzijds gewenst om de bestaande situatie te beschrijven. Anderzijds kunnen deze metingen nuttig zijn voor het opstellen van prognoses voor de gevolgen van de aanleg van nieuwe spoorlijnen.
- Voor het beoordelen van de trillingen kan de norm DIN 4150 gebruikt worden of een gelijkwaardig systeem.
- Als indicatie voor de trillingshinder dient te worden aangegeven hoeveel woningen en andere gevoelige objecten zijn gelegen binnen een zone van 100 m aan weerszijden van het tracé, en zo mogelijk welke trillingsniveaus daar kunnen optreden.

3.2.6 Externe veiligheid

Het aspect externe veiligheid omvat de (verandering in) risico's voor de omgeving bij transport over het spoor van gevaarlijke stoffen. Berekening en toetsing moet plaats vinden volgens de nota 'Risiconormering vervoer gevaarlijke stoffen'¹⁸. Het gaat hierbij in ieder geval om:

- de risico's die optreden bij het nulalternatief, getoetst aan genoemde nota;
- verandering in de individuele risico-contourafstanden;
- een toetsing aan de norm van 10^{-6} per jaar voor individueel risico ter plaatse van (bestaande en reeds geplande) kwetsbare objecten;
- verandering van het groepsrisico in en nabij woonkernen;
- de effecten op de veiligheid van omwonenden als gevolg van (niet-dodelijke) concentraties aan gevaarlijke, giftige of explosieve stoffen; daarbij dient rekening gehouden te worden met cumulatie van effecten als gevolg van het samengaan van risico's van de spoorverbinding en andere bronnen;
- een indicatie van (eventuele verschillen in) het risico voor snelle verspreiding van verontreinigingen bij calamiteiten, bijvoorbeeld via oppervlaktewater of grondwater;
- risico's door de aanwezigheid van brandstofleidingen, elektriciteitsleidingen, schoonwaterleidingen e.d.

Besteed verder aandacht aan de mogelijke invloed van plaatselijke situaties, zoals wissels, kruisingen en bochten, op de ongevalskans en aan de invloed van preventieve maatregelen.

3.2.7 Woon- en leefmilieu

Het woon- en leefmilieu betreft de cumulatieve gevolgen op de gezondheid en de sociale omstandigheden van mensen die in het studiegebied verblijven, vooral de bewoners, van ongelijksoortige milieu-aspecten zoals geluid, trillingen, (verkeers)veiligheid, barrièrewerking, landschapsbeeld en visuele hinder en sloop

---

18 De Commissie wijst tevens op een relevante notitie van de ministeries van VROM en V&W (febr. 1996): "Voorstel hoe om te gaan met (nieuwe) kennis op het gebied van risico-analyse bij het vervoer van gevaarlijke stoffen" (D. van de Brand, D. Verploegh).

van huizen^{19]}. Het gaat daarbij overigens niet alleen om het woon- en leefmilieu in het stedelijk gebied, maar ook om dat in de landelijke omgeving.

Besteed in ieder geval aandacht aan:

- barrièrewerking van de spoorlijn op functioneel-ruimtelijke relaties in het gebied of in deelgebieden, bijvoorbeeld de meest gebruikte routes naar school, openbare voorzieningen, winkels of recreatiegebieden; geef hierbij speciale aandacht aan de beleving door wandelaars en fietsers;
- bestaande en toekomstige algehele hinderbeleving, zoals geluidhinder, trillingshinder, sociale onveiligheid en visuele hinder en de invloed van deze hinder op de gezondheid;
- aantallen verkeersslachtoffers (bijvoorbeeld effect wijziging aantal overwegen);
- gedwongen vertrek door sloop van woningen;
- de beleving van risico's.

Geef ook een analyse van de planologische ontwikkelingen (met name stedelijke) op de lange termijn die door de aanleg van een bepaald alternatief gefrustreerd kunnen worden (effect op flexibiliteit).

3.2.8 **Energie en grondstoffen**

Beschrijf, voor zover alternatieven hierin verschillen, het grondstoffengebruik, bijvoorbeeld gebruik van ophoogzand of grind. Betrek hierbij ook de mogelijkheden voor hergebruik van materialen van tracédelen die afgebroken worden.

4. VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

De ontwikkeling van alternatieven dient een logisch vervolg te zijn op de informatie die is gegeven in de voorafgaande hoofdstukken. De keuze van de te ontwikkelen alternatieven dient derhalve gemotiveerd te worden tegen de achtergrond van beleidskader, probleemstelling en doelen en de huidige en te verwachte milieusituatie in het plangebied.

Voor de te hanteren ontwerpcriteria wordt verwezen naar paragraaf 2.1.

Gebruik bij het ontwikkelen van alternatieven op grond van woon- en leefmilieu en ecologische criteria een *geschiktheidskaart*, waarop de belemmeringen én mogelijkheden zijn aangegeven die woon- en leefmilieu en ecosysteem in het studiegebied bepalen. Gebruik hiervoor de criteria zoals verwoord in deze paragraaf bij 2.1 bij Woon- en leefmilieu en Ecologie en duurzaamheid.

---

19 Een groot aantal inspraakreacties van bewoners (verenigingen) in Bergen op Zoom, Heerle, Roosendaal, Oudenbosch en Zevenbergen gaan in op de hinder van de huidige spoorlijn en maken bezwaren tegen toename van deze hinder.

Werk de te vergelijken alternatieven tot op een zodanig niveau detailniveau uit dat een goede onderlinge vergelijking mogelijk is.

Maak onderscheid tussen activiteiten die plaatsvinden in de aanlegfase en de gebruiksfase (incl. beheer). Ga met betrekking tot de **aanleg** in ieder geval beknopt in op de verschillen tussen alternatieven wat betreft:

- ontgravingen, ophogingen en bemalingen;
- heiwerken en andere bouwactiviteiten met betrekking tot kunstwerken (via-ducten e.d.) en de baanaanleg met bovenbouw;
- hinder ten gevolge van werkverkeer (geluid, verkeersveiligheid), incl. aan- en afvoer en overslag van bouwmaterialen, brandstof e.d.;
- fasering en tijdsduur van de aanleg.

Geef aan welke aannamen of marges gelden voor het voornemen ten aanzien van:

- de aantallen passagiers- en goederentreinen per rijrichting, per relevant dagdeel (dag, avond, nacht), per jaar en de maximale belasting;
- toegestane aslasten; volgens informatie van de initiatiefnemer is 25 ton voorzien;
- de snelheden, toegelaten aslasten en totaal gesleepte lasten van goederentreinen en de verdeling van het vervoer over de verschillende sporen;
- de verwachte frequenties van transporten van gevaarlijke stoffen en de wijze waarop dit vervoer zal plaatsvinden.

Geef bij alle alternatieven aan op welke wijze gestreefd wordt naar een duurzame ('toekomstvaste') situatie. Op welke wijze wordt voorzien in flexibiliteit met betrekking tot capaciteitsvergroting en functieverandering?

Geef ook aan hoe gestreefd wordt naar duurzaamheid bij de keuze van toe te passen materialen bij de diverse alternatieven (met het oog op mogelijke verspreiding van schadelijke stoffen en mogelijkheden voor hergebruik)

4.2 Beschrijving van alternatieven

4.2.1 **Alternatieve tracé's**

In de startnotitie is er van uit gegaan dat gebruik gemaakt wordt van het bestaande tracé door Bergen op Zoom. Gesteld wordt dat een tracé langs de oostzijde van Bergen op Zoom, zoals de oude GH variant voor de HSL, niet wordt uitgewerkt met het oog op de hoge natuurwaarden in dit gebied.

Het verlies aan natuurwaarden op een tracé aan de oostzijde van Bergen op Zoom dient echter afgezet te worden tegen de toename van hinder langs het traject dóór Bergen op Zoom. Om een dergelijke afweging goed te kunnen maken acht de Commissie het wenselijk dat een alternatief tracé langs de oostzijde van Bergen op Zoom als volwaardig alternatief in het MER wordt uitgewerkt²⁰].

---

20 In meerdere inspraakreacties wordt gevraagd om het uitwerken van een tracé buiten Bergen op Zoom om aan de oostzijde al dan niet gebundeld met de A58 of de aanwezige leidingenstraat om daarmee toename van hinder in de kern van Bergen op Zoom te voorkomen. Daar tegenover staat de reactie van onder andere de Brabantse Milieufederatie (nr. 148) waarin wordt gesteld dat aantasting van gebieden met natuur- en landschapswaarden (wordt vervolgd...)

Wanneer uit de effectbeschrijving blijkt dat de hinder als gevolg van toename van goederenvervoer in de kernen Oudenbosch en Zevenbergen onvoldoende mitigeerbaar is, zullen er ook voor deze kernen omleidingsalternatieven uitgewerkt moeten worden. (Zie ook onder paragraaf 2.2.1 probleemstelling.)

Bij de verschillende alternatieven dient aandacht besteed te worden aan de koppelingen met de omleiding rond Roosendaal.

De Commissie gaat er daarbij van uit dat de omleiding ten zuidwesten van Roosendaal alleen aan de orde is in het nul-plus-alternatief.

Beschrijf de alternatieve tracé's voor zover nodig om de gevolgen voor het milieu te kunnen bepalen. De technische gegevens moeten voldoende gedetailleerd zijn om de in de verdere richtlijnen gevraagde gegevens te verschaffen voor bijvoorbeeld geluid- en risicoberekeningen. Wat betreft het schaalniveau is een detailering van 1:10.000 naar de mening van de Commissie goed werkbaar voor de afweging van alternatieve tracé's; bij lokale knelpunten zal inzoomen mogelijk noodzakelijk zijn.

Stel ten behoeve van de ontwikkeling van de alternatieven een tabel op waarin een aantal van de voornaamste karakteristieken wordt aangegeven, zoals de mogelijk toe te passen voedingsspanningen en het al dan niet mogelijke behoud van overwegen.

4.2.2

Inrichting, mitigatie en compensatie

Beschouw na afweging van alternatieven en varianten (dat wil zeggen hoogteligging, noord/zuidligging en ander baanconcepten) inrichtingsmaatregelen per relevant te onderscheiden deeltraject. Tot inrichtingsmaatregelen kunnen i.h.a. worden gerekend: milieuschade voorkomende maatregelen, mitigerende maatregelen en compenserende maatregelen. Geef bij elk alternatief aan welke preventieve, mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen.

Denk bij het beschouwen van **milieuschade voorkomende** maatregelen onder meer aan:

- *maatregelen bij aanleg*
  - het voorkomen van vergravingen in gebieden met belangrijke haakse kwelstromen;
  - aanpassingen aan de breedte van het tracé (ruimtebeslag);
  - te gebruiken materialen voor spoor, bruggen en constructies in verband met de akoestische en trillingveroorzakende eigenschappen ervan;
  - speciale funderingen ter vermindering van trillingen indien sprake is van overschrijding van de SBR-norm;
  - geluidarme bovenbouwconstructies;
  - gebruik van geluidarm materieel en de routing van het wegverkeer;
  - type en ligging van wisselcomplexen met het oog op veiligheid en geluidsoverlast;

- te gebruiken materiaal voor aanleg van de aardebaan en de herkomst daarvan;
- energievoorziening en de beveiliging voor zover deze het ruimtegebruik beïnvloeden van alternatieven. Ook moet wat betreft ruimtegebruik aandacht worden besteed aan het realiseren van maatregelen voor het beheer van de spoorlijn, zoals de aanleg van opstelsporen en parallelwegen met parkeerplaatsen voor dienstvoertuigen en hulpverlening.
- *maatregelen bij gebruik*
  - inzet van geluidarm materieel;
  - maatregelen welke de kans op ontsporing verminderen en ontsporingsdetectie op de meest kritische plaatsen zoals in overloopsporen en aansluitingen.

Overweeg als **mitigerende** maatregelen in ieder geval:

- maatregelen ter vermindering van de milieuschade/hinder in de *bebouwde* omgeving, zoals:
  - hogere geluidsschermen/-wallen;
  - geluidsisolatie van huizen en gevoelige objecten;
 onderzoek hierbij ook de mogelijkheden om de geluidssituatie in nu reeds zwaar belaste gebieden te verbeteren.
- maatregelen ter vermindering van de milieuschade/-hinder in de *landelijke* omgeving, zoals:
  - maatregelen gericht op de oversteekbaarheid van het spoor voor dieren: stel aan de hand van onderzoek vast of ecoducten nodig zijn, of dat kleinere voorzieningen volstaan; let daarbij in het bijzonder op de doelsoorten van het provinciale en nationale natuurbeleid;
  - geluidswerende maatregelen in verband met de fauna;
  - maatregelen ter beperking van de schade aan de (geo)hydrologische relaties;
  - bodembeschermende maatregelen om te voorkomen dat bij calamiteiten verontreinigende stoffen in bodem en grondwater terecht komen.

Geef op tracédelen waar hekwerken onvermijdelijk zijn aan hoe deze extra barrières voor grotere dieren passeerbaar worden gemaakt.

Geef bij het bepalen van mitigerende maatregelen de voorkeur aan voorzieningen direct aan de bron.

Zet **compenserende** maatregelen dan in wanneer de schade aan het milieu niet kan worden voorkomen of gemitigeerd. Hanteer hierbij de criteria gesteld in het Structuurschema Groene Ruimte.

4.3 Nulalternatief

De startnotitie stelt dat het nul-alternatief, waarbij gebruik gemaakt blijft worden van de lijn Antwerpen-Essen-Roosendaal geen reëel alternatief is. Uit hetgeen gesteld onder Hoofdstuk 2 Probleemstelling mag blijken dat de Commissie

van mening is dat deze stelling nog onvoldoende onderbouwd is. Zij is van mening dat in het MER deze stelling nader onderbouwd dient te worden rekening houdend met een optimale planning van treindiensten en maximale verschuiving van de modal shift.

De Commissie onderkent dat het nul-alternatief in de praktijk kenmerken zal hebben van het hierna te bespreken nul-plus-alternatief.

4.4 Nul-plus-alternatief

De Commissie is van mening dat een nul-plus-alternatief als volwaardig alternatief dient te worden uitgewerkt²¹]. De Commissie doet daarbij de suggestie om door een zorgvuldige planning capaciteitsverhoging te realiseren op het bestaande traject Roosendaal-Antwerpen. Dit zou kunnen door de vanaf Antwerpen per uur per richting voorziene 2 reizigersneltreinen en 2 (te Essen eindigende) stoptreinen zodanig paarsgewijs in te leggen, dat er per halfuur periode telkens ruimte overblijft voor het inleggen van enkele goederentreinen tussen Ekeren en Roosendaal.

Daarbij kan overwogen worden om, indien nodig, te zijner tijd enkele strategisch gesitueerde inhaalsporen aan te leggen, die een beperkte toename van hinder voor aanwonenden tot gevolg hebben. Op deze wijze kan capaciteitsverhoging gerealiseerd worden zonder dat overgegaan wordt op volledige viersporigheid.

4.5 Meest milieuvriendelijk alternatief

Het meest milieuvriendelijke alternatief (mma) moet:

- realistisch zijn, dat wil zeggen het moet voldoen aan de doelstellingen van de initiatiefnemer, alsmede binnen zijn of haar competentie liggen;
- uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming en/of verbetering van het milieu. Omschrijf deze mogelijkheden zodanig dat afzonderlijke maatregelen toepasbaar zijn bij andere alternatieven en varianten ('gereedschapskist').

Bij de ontwikkeling van het mma adviseert de Commissie speciale aandacht te geven aan het zoveel mogelijk beperken van de effecten in de woonkernen, met name Roosendaal en Bergen op Zoom.

---

21 In meerdere inspraakreacties wordt benadrukt dat het nul-plus-alternatief als volwaardig alternatief in het MER onderzocht dient te worden, zoals de reacties nr. 20, 33, 148, 150, 168,179, 199, 200, 215 en 217.

5. VERGELIJKING VAN ALTERNATIEVEN

Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin, dan wel de essentiële punten waarop, de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen, alsmede een beoordeling van de alternatieven tegen de achtergrond van de bestaande milieusituatie (inclusief autonome ontwikkeling) mogelijk te maken.

Vergelijk de milieueffecten van de alternatieven onderling aan de hand van de volledige set van criteria zoals deze genoemd worden in hoofdstuk 2 van dit advies.

Indien wordt gewerkt op basis van de scenariobenadering, laat scenario's dan duidelijk herkenbaar in de vergelijking naar voren komen.

Indien de vergelijking wordt gepresenteerd door middel van een vergelijkingstabel, verdient het in verband met de navolgbaarheid aanbeveling de scores op de afzonderlijke criteria ook in een afzonderlijke scorekaart te presenteren. Kaartmateriaal, foto's en schetsen met een duidelijke toelichting kan de vergelijking van tracé's voor wat betreft de ruimtelijk relevante ingrepen in het milieu verhelderen.

Vergelijk varianten vooraf apart, om te voorkomen dat alle varianten in alle combinaties in de eindvergelijking moeten worden meegenomen.

Laat, gezien de onzekerheden onder meer met betrekking tot de prognoses maar ook met betrekking tot de gewichten die aan bepaalde milieueffecten moeten worden toegekend, een gevoeligheidsanalyse deel uitmaken van de vergelijking van de alternatieven.

De Commissie adviseert om de totale kosten van de verschillende alternatieven incl. de kosten van mitigerende maatregelen en compensatie bij de vergelijking te betrekken. De kosten voor mitigerende maatregelen en compensatie dienen daarbinnen afzonderlijk herkenbaar te zijn, zodat deze gegevens een meerwaarde bieden voor de vergelijking.

6. LEEMTEN IN INFORMATIE

Geef aan over welke milieuaspecten geen informatie kan worden opgenomen vanwege gebrek aan gegevens. Spits deze inventarisatie toe op die milieuaspecten, die (vermoedelijk) in verdere besluitvorming een belangrijke rol spelen. Op die manier kan worden beoordeeld, wat de consequenties moeten zijn van het gebrek aan milieu-informatie.

Beschrijf:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre op korte termijn zou kunnen worden voorzien in de leemten in informatie;
- hoe ernstig leemten en onzekerheden zijn voor het te nemen besluit;
- de consequenties die leemten en onzekerheden hebben voor het besluit.

7. EVALUATIEPROGRAMMA

De Ministers van Verkeer & Waterstaat en Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer moeten bij het besluit aangeven op welke wijze en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling, dat Rijkswaterstaat directie Noord-Brabant en Rail Infra Beheer in het MER reeds een aanzet tot een programma voor dit onderzoek geven, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen onzekerheden in de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het te verrichten evaluatieonderzoek.

8. VORM EN PRESENTATIE

Geef bijzondere aandacht aan de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. Presenteer de onderlinge vergelijking bij voorkeur met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de presentatie beveelt de Commissie verder aan om:

- in een bijlage bij het MER een verslag op te nemen van overleg dat heeft plaatsgevonden met omwonenden en andere belanghebbenden en - op hoofdpunten - op welke wijze bij het opstellen van het MER met hun inbreng rekening is gehouden;
- het MER zo beknopt mogelijk te houden, onder andere door achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het MER op te nemen;
- bij gebruik van kaarten recent kaartmateriaal te gebruiken, alle in de tekst gebruikte topografische benamingen goed leesbaar weer te geven en een duidelijke legenda erbij te voegen;
- foto's, fotomontages en schetsen te hanteren, zeker bij de verschillende lokale inrichtingsvarianten. Deze kunnen in één oogopslag meer verduidelijken dan lange beschrijvingen.

9. SAMENVATTING VAN HET MER

Artikel 7.10, lid 1, onder h van de Wm:

Een MER bevat ten minste: *"een samenvatting die aan een algemeen publiek voldoende inzicht geeft voor de beoordeling van het milieueffectrapport en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven."*

De samenvatting is het deel van het MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en het verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER. Geef daarbij de belangrijkste zaken weer, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming²²;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij aanleg en gebruik van de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de vergelijking van de alternatieven en de argumenten voor de selectie van het mma;
- belangrijke leemten in kennis.

---

22 Zie ook de hoofdpunten van dit advies.

BIJLAGEN

bij het Advies voor richtlijnen
voor het milieueffectrapport
Capaciteitsuitbreiding Spoorver-
binding Roosendaal – Antwerpen

(bijlagen 1 t/m 4)

BIJLAGE 1

Brief van het bevoegd gezag d.d. 3 september 1998 waarin de Commissie in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Ministerie van Verkeer en Waterstaat

Directoraat-Generaal Goederenvervoer

Directie Vervoersectoren

Aan
de Voorzitter van de Commissie voor
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH Utrecht

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Inzake:	- 7 SEP. 1998
Dossier:	1266-9P
Case:	976-1+2(1X)
Kopie naar:	1 Sc 1 Post Bib

Contactpersoon
Ir. J. Kootstra
Datum
3 september 1998
Oms kenmerk
DGG/SR/98005668

Doorkiesnummer
(070) 351 1689
Bijlage(n)
1
Uw kenmerk
-

Onderwerp

Adviesaanvraag richtlijnen Tracéwet/m.e.r.-procedure 'uitbreiding spoorcapaciteit
Roosendaal-Antwerpen'

Geachte Voorzitter,

Ten behoeve van de voorbereiding van een Tracébesluit over de uitbreiding van spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen zal de procedure voor de milieu-effectrapportage worden gevolgd. De openbare kennisgeving van het voornemen zal plaatsvinden in de Staatscourant van 7 september aanstaande. In deze procedure zal de Directeur-Generaal Goederenvervoer namens mij en mijn ambtgenoot van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer optreden als vertegenwoordiger van het bevoegd gezag.

Overeenkomstig artikel 7.14 van de Wet Milieubeheer stel ik u hierbij in de gelegenheid advies uit te brengen over het geven van richtlijnen inzake de inhoud van het milieu-effectrapport.

De Startnotitie, waarin het voornemen voor de uitbreiding van de spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen staat beschreven, zal van 8 september tot 15 oktober aanstaande ter inzage worden gelegd en is reeds als bijlage bij deze brief gevoegd. Gelet op de datum van de openbare kennisgeving verzoek ik u om uw advies uiterlijk 9 weken na de bekendmaking toe te zenden aan de voornoemde Directeur-Generaal.

Postbus 20904, 2500 EX DEN HAAG
Willem Witsenplein 6, 2596 BK Den Haag

Telefoon (070) 351 6171
Telefax (070) 351 1696
E-mail jelle.kootstra@dgg.minvenw.nl

Bereikbaar met buslijnen 18 en 29 (spits) vanaf CS en HS, 90 en 91 vanaf CS, 23 vanaf station Ln.v.N.O. Indië en Voorburg en met 65 en 88

DGG/SR/98005668

Benodigde extra aantallen Startnotities kunt u opvragen bij NS Railinfrabeheer te Utrecht, telefoon 030-2358321.

Hoogachtend,

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens deze,
DE DIRECTEUR-GENERAAL GOEDERENVERVOER,
namens deze,
DE PLV. DIRECTEUR VERVOERSECTOREN

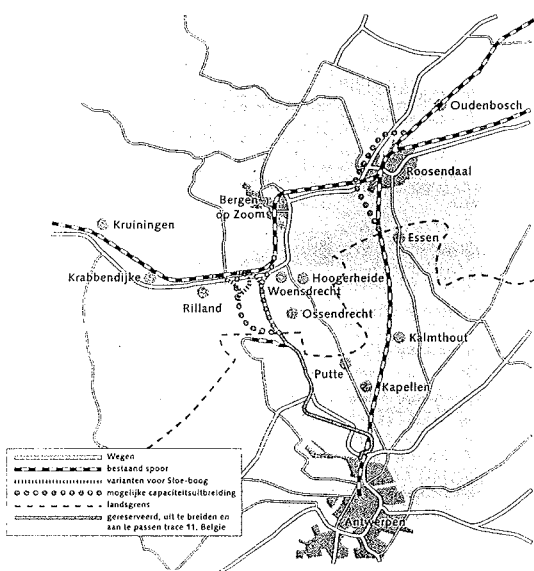

mw. *mr.* C.M. Zwartepoorte

BIJLAGE 2

Kennisgeving van de ter inzagelegging van startnotitie in Staatscourant nr. 169 d.d. 7 september 1998

Inspraak Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen

Geurende de periode 8 september tot 15 oktober 1998 ligt de Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen ter inzage. De Startnotitie doorloopt een procedure overeenkomstig de Wet milieubeheer en de Tractaten, op grond waarvan u in de gelegenheid wordt gesteld tot laatstgenoemde datum uw zienswijze op de inhoud van de Startnotitie kenbaar te maken.

Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen

Het goederenvervoer per spoor tussen Rotterdam en Antwerpen neemt tot het jaar 2010 zodanig toe, dat met name het traject Roosendaal - Antwerpen met capaciteitsproblemen te maken krijgt. Doordat de huidige spoorverbinding thans niet is berekend op een sterke groei van het goederenspoorvervoer, komt de bereikbaarheid per spoor tussen Roosendaal en Antwerpen in gevaar. Daarnaast heeft het toenemende spoorvervoer op het traject Roosendaal - Antwerpen een nadelige invloed op de leefomgeving van omwonenden als gevolg van geluidhinder en nemen de veiligheidsrisico's toe. In dit verband gaan Rijkswaterstaat en NS Railinfrabeheer samen bestuderen hoe en waar extra spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen het beste kan worden gerealiseerd. De studie richt zich daarbij specifiek op het goederenvervoer.

De Startnotitie

Met het uitbrengen van de Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen maakt de minister van Verkeer en Waterstaat, in samenspraak met de minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROO), het voornemen bekend een projectstudie te starten naar de mogelijkheden de bestaande spoorverbinding tussen Roosendaal en Antwerpen optimaal te benutten dan wel de aanleg van een nieuwe goederenspoorverbinding tussen de spoorlijnen Bergen op Zoom - Goes en de grensovergang bij Zandvliet, aansluitend op de bestaande goederenspoorlijn 11 in het Antwerpse havengebied, te overwegen. De Startnotitie geeft aan welke alternatieven in ogenschouw worden genomen en op welke aspecten deze alternatieven worden onderzocht. Uitgangspunt is de goederenspoorlijn

Roosendaal - Antwerpen zodanig vorm te geven dat de gewenste spoorcapaciteit wordt gerealiseerd, waarbij aantasting van het woon- en leefmilieu en verstoring van waardevolle gebieden voor natuur en landschap zo veel mogelijk wordt voorkomen.

Waar kunt u de Startnotitie Inzien?

De Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen kunt u van 8 september tot 15 oktober 1998 geurende de reguliere openingstijden inzien op de volgende locaties:

- de gemeentehuizen van Bergen op Zoom, Halderberg, Moerdijk, Reimerswaal, Roosendaal en Woensdrecht,
- de (hoofd)vestigingen van de in bovengenoemde gemeenten gevestigde openbare bibliotheken,
- de gemeentehuizen van Antwerpen, Essen en Stabroek en Zandvliet in België,
- het kantoor van het waterschap Het Scheldekwaartier in Wouwe en het waterschap De Zeeuwse Eilanden in Goes,
- het provinciehuis van Noord-Brabant in 's-Hertogenbosch, het provinciehuis van Zeeland in Middelburg en het provinciehuis van Antwerpen in Antwerpen,
- de bibliotheken van Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant in 's-Hertogenbosch en directie Zeeland in Middelburg,
- de bibliotheek van het ministerie van Verkeer en Waterstaat en de bibliotheek van het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer, beide gevestigd in Den Haag.

De Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen blijft na 15 oktober 1998 voor inzage beschikbaar in het kantoor van Rijkswaterstaat, directie Noord-Brabant en het kantoor van Rijkswaterstaat, directie Zeeland. Aldaar kunt u tevens kennis nemen van de aan de Startnotitie ten grondslag liggende werkdokumentten.

Informatiebijeenkomsten

Om u zo goed mogelijk te informeren over de inhoud van de Startnotitie worden vier informatiebijeenkomsten geor-

ganiseerd. Met behulp van kaartmateriaal en informatiepanelen wordt de inhoud van de Startnotitie toegelicht. Medewerkers van Rijkswaterstaat en NS Railinfrabeheer staan vanaf 18.00 uur op een informatieplek klaar om uw vragen te beantwoorden. Vanaf 20.00 uur vindt een centrale presentatie plaats, waarna u nogmaals in de gelegenheid wordt gesteld uw vragen naar voren te brengen. De informatiebijeenkomsten worden gehouden op:

maandag 14 september 1998 Bergen op Zoom
in 'De Raayberg'
Antwerpsestraatweg 267

maandag 21 september 1998 Roosendaal
in schouwburg 'De Kring'
Kerkstraat 1

dinsdag 22 september 1998 Ossendrecht
in 'De Drieschaar'
De Ploeg 11

woensdag 23 september 1998 Rilland
in 'dorpshuis'
Luctor et Emergo
Hoofdweg 45

Hoe kunt u inspreken?

U kunt schriftelijk op de Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen reageren. Uw inspraakrecht dient u uiterlijk 15 oktober 1998 te sturen naar:

Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat
Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen
Kneuterdijk 6
2514 EN Den Haag

Indien u dat wenst, kunt u verzoeken om vertrouwelijke behandeling van uw persoonlijke gegevens.

Wat gebeurt er met uw reactie?

Het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat bundelt alle reacties en stuurt deze onder andere naar de minister van Verkeer en Waterstaat, de minister van VROO en de Commissie voor de Milieu-effectrapportage. Deze commissie adviseert beide ministers over de Richtlijnen voor de inhoud van het Milieu-effectrapport (MER). Mede op basis van dit advies en de inspraakreacties, stellen de ministers vervolgens de Richtlijnen vast. De Richtlijnen vormen het vertrekpunt voor het opstellen van de Tractnota/MER die naar verwachting in het najaar van 1999 gereed zal zijn. Op deze Tractnota/MER kunt u te zijner tijd wederom inspreken.

Zo spoedig mogelijk na afloop van de inspraaktijd kunt u de door het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat ontvangen inspraakreacties inzien op de locaties waar momenteel de Startnotitie ter inzage ligt.

Nadere informatie

Ten behoeve van de voorlichting is van de Startnotitie Uitbreiding Spoorcapaciteit Roosendaal - Antwerpen een uitgebreide samenvatting gemaakt. Deze samenvatting is gratis verkrijgbaar op de informatiebijeenkomsten en op de adressen waar de Startnotitie ter inzage ligt. U kunt de samenvatting en/of de (gratis) Startnotitie ook aanvragen bij NS Railinfrabeheer, waar u tevens terecht kunt voor het verkrijgen van nadere informatie over de inhoud van de Startnotitie. Hiertoe kunt u contact opnemen met Ronald Pans, telefoon (030) 235 83 21.

Voor inlichtingen over de inspraakprocedure kunt u zich wenden tot het Inspraakpunt Verkeer en Waterstaat, telefoon (070) 361 87 78.

 Inspraakpunt
Verkeer en Waterstaat

BIJLAGE 3

Projectgegevens

Initiatiefnemer: de Minister van Verkeer en Waterstaat en de Minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer

Bevoegd gezag: de Minister van Verkeer en Waterstaat en NS Railinfrabeheer

Besluit: tracéwet

Categorie Besluit m.e.r. 1994: C2.1

Activiteit: Het doorlopen van een formele besluitvormingsprocedure over plannen voor het realiseren van extra spoorcapaciteit tussen Roosendaal en Antwerpen.

Procedurele gegevens:

kennisgeving startnotitie: 7 september 1998

richtlijnenadvies uitgebracht op: 17 november 1998

Bijzonderheden:

In haar richtlijnenadvies vraagt de Commissie speciale aandacht voor:

- Het plaatsen van de nut en noodzaak in een breed kader zodat relaties naar HSL-zuid, Betuweroute en de rol van de Ijzeren Rijn zichtbaar worden;
- Het bij de probleemstelling betrekken van minimum en maximum scenario's voor verschuiving van de modal shift;
- Een nadere onderbouwing te geven van de stelling in de startnotitie dat het nul-alternatief geen reëel alternatief is;
- Het uitwerken van het nul-plus alternatief als volwaardig alternatief;
- Met op het oog op het volwaardig uit werken van het nul-alternatief en het nul-plus-alternatief het actief betrekken van de Belgische overheid bij het opstellen van het MER;
- Het uitwerken van een alternatief tracé ten oosten van Bergen op Zoom om daarmee een afweging tussen hinder in de kern en aantasting van landschap- en natuurwaarden mogelijk te maken.
- Het onderbouwen van de mogelijkheden om de toename van hinder in de kernen Oudenbosch en Zevenbergen te mitigeren en zo dit onvoldoende mogelijk blijkt het uitwerken van omleidingsalternatieven.
- Het valideren van het model conform het Reken- en Meetvoorschrift Railverkeerslawaaï naar de specifieke situatie op de onderzochte tracé's.

Samenstelling van de werkgroep:

ir. B.Th. Eendebak

drs. S.R.J. Jansen

ir. N.G. Ketting (voorzitter)

ing. Th.J.M. Pennings

ir. E.Ph.J. de Rooter

prof.ir. M. van Witsen

Secretaris van de werkgroep: ir. V.J.H.M. ten Holder.

BIJLAGE 4

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
1.	19980822	Bewoners Comité Bredasestraat e.o.	Bergen op Zoom	19981005
2.	19980911	VVD Halderberge	Bosschenhoofd	19981005
3.	19980907	C.P. van Egmond	Bergen op Zoom	19981005
4.	19980915	P.J.C.M. Verheesen	Bergen op Zoom	19981005
5.	19980911	Bewoners Parallelweg 1 t/m 203	Bergen op Zoom	19981005
6.	19980917	S. Smit en J. Beijer	Bergen op Zoom	19981005
7.	19980916	Woningstichting Spectrum	Bergen op Zoom	19981005
8.	19980915	H. van Oorscot-van de Watering	Ossendrecht	19981005
9.	19980910	J. Raats	Nispen	19981005
10.	19980916	F.J.M. Goossens en W.P.J. Goossens-Verdult	Bergen op Zoom	19981005
11.	-	twee eensluitende reacties		19981005
12.	19980912	D66 afdeling Halderberge	Oudenbosch	19981005
13.	19980921	Havenschap Moerdijk	Moerdijk	19981005
14.	19980911	J. Wierckx	Bergen op Zoom	19981005
15.	19980921	C. van Wijngaarden	Bergen op Zoom	19981005
16.	19980917	L'Air Liquide NV Dienst Pijpleidingen	Antwerpen	19981005
17.	19980918	G. en M. Rockx	Roosendaal	19981005
18.	19980918	B.T.F.O. Breitbarth	Roosendaal	19981005
19.	19980922	A.N.T. Arts	Bergen op Zoom	19981005
20.	19980922	Actiecomitee De Bergsebaan	Bergen op Zoom	19981005
21.	19980922	J.G. Wierckx	Ossendrecht	19981005
22.	19980923	E. Asselbergs	Bergen op Zoom	19981005
23.	19980923	ir. F. Henken	Roosendaal	19981005
24.	19980924	Sieben Rekreatie	Roosendaal	19981005
25.	19980925	VVD Ondercentrale Westelijk Noord- Brabant	Wouw	19981005

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
26.	19980924	A. van Aert	Bergen op Zoom	19981005
27.	19980926	M. Kies	Bergen op Zoom	19981005
28.	19980927	R. van Buuren	Huijbergen	19981005
29.	19980925	C.J.J. Krijnen	Nispen	19981005
30.	19980925	H.M. Waterman-Remmers	Ossendrecht	19981005
31.	19980926	J.J.M. Mathijssen	Bergen op Zoom	19981005
32.	19980927	J.A. Bout	Roosendaal	19981005
33.	19981005	E.J. van den Berg-Grottendieck	Putte	19981005
34.	19980928	NV Brabantse Buurtspoorwegen en Autodiensten BBA	Breda	19981005
35.	-	P. Meeusen	Vlissingen	19981012
36.	19980928	Wijkvereniging "Centrum West"	Etten-Leur	19981012
37.	19980928	P.A.A.M. van Terheijden	Bergen op Zoom	19981012
38.	19980928	A.D. van der Put	Oudenbosch	19981012
39.	19980928	A. en J. de Crom	Ossendrecht	19981012
40.	19980928	Bewonerskommissie Hof van Sulzbach	Bergen op Zoom	19981012
41.	19980930	ing. M.L.J.M. Goense	Woensdrecht	19981012
42.	19981001	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Reimerswaal	Kruiningen	19981012
43.	19981001	Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging	Tilburg	19981012
44.	19981001	G.W.M. Hornman en twee eensluitende reacties	Bergen op Zoom	19981012
45.	19981002	Bewoners Comité Groen Zuid	Bergen op Zoom	19981012
46.	19981001	Sovon afd. Broedvogels	Beek-Ubbergen	19981012
47.	19981002	A. Franken	Bergen op Zoom	19981012
48.	19981003	M. Geers	Bergen op Zoom	19981012
49.	-	Grensoverschrijdende Milieuorganisatie Benegora (Actie)		19981012
50.	-	Socialistische Partij, afdeling Bergen op Zoom (Actie)	Bergen op Zoom	19981027

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
51.	-	Bewoners Oudenbosch (Actie)	-	19981027
52.	19981005	P.A.E.M. Versijp en I.C.W. Dageinckx	Bergen op Zoom	19981027
53.	19981009	C.J.M. Lelieveld	Bergen op Zoom	19981027
54.	19981006	F.P.M. Carlier	Bergen op Zoom	19981027
55.	19981010	J. Meulblok	Bergen op Zoom	19981027
56.	19981012	W.G. Hermans	Roosendaal	19981027
57.	19981011	mw. drs. L.M. Schermers	Bergen op Zoom	19981027
58.	19981008	Actiegroep Buurtschap Kapelberg	Oud Gastel	19981027
59.	19981011	J.A. Buijsen	Heerle	19981027
60.	19981012	C. en T. van Gulp	Bergen op Zoom	19981027
61.	19981011	F.M. Lambregts	Bergen op Zoom	19981027
62.	19981011	P.J. Moerkens	Bergen op Zoom	19981027
63.	-	Bewoners van de Spijperstraat nrs. 1, 3, 5 en 7: de families Maas, Van Meer, Kuystermans, Hollander en mw. v.d. Borst	Oudenbosch	19981027
64.	19981012	dhr. en mw. Ketelaars	Bergen op Zoom	19981027
65.	19981011	C. Sloot	Bergen op Zoom	19981027
66.	19981010	E.A. Petrucco	Bergen op Zoom	19981027
67.	19981012	mw. D. de Kok-Huijps	Heerle	19981027
68.	19981010	J.G. Dons	Bergen op Zoom	19981027
69.	19981011	A.G. Schuurbijs	Heerle	19981027
70.	19981011	A. Mulders & A. Mulders-v.d. Dungen	Bergen op Zoom	19981027
71.	-	B. Castelein	Bergen op Zoom	19981027
72.	19981012	M. Hartman	Bergen op Zoom	19981027
73.	19981012	Onafhankelijke Frakties(s) gemeente Moerdijk	Zevenbergen	19981027
74.	19981012	P.C. Marcus	Bergen op Zoom	19981027
75.	19981012	dhr. J.S.M.Q. Cameron	Bergen op Zoom	19981027
76.	19981007	J.C.J.M. van Aken	Oudenbosch	19981027

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
77.	–	J.M.A.M. van Doggen	Heerle	19981027
78.	19981011	C.C.A. Keldermans	Roosendaal	19981027
79.	19981011	J.P. van de Kar	Roosendaal	19981027
80.	19981010	L.N. van Geel	Bergen op Zoom	19981027
81.	19981010	H.M.J. Pontenagel	Roosendaal	19981027
82.	19981009	J.M. Maas	Roosendaal	19981027
83.	19981009	A. van Rijn	Roosendaal	19981027
84.	19981010	Familie I. van de Par	Rilland	19981027
85.	19981010	Bewoners Parallelweg (Actie)	Bergen op Zoom	19981027
86.	19981009	L.H. van der Kallen	Bergen op Zoom	19981027
87.	19981009	J.L. Wierckx	Bergen op Zoom	19981027
88.	19981010	W.F.M. Willemse	Bergen op Zoom	19981027
89.	19981011	C.C.M. Muller - van Dijke en F.H.M. van der Linden	Ossendrecht	19981027
90.	19981009	A.J.Th.M. Asselbergs	Bergen op Zoom	19981027
91.	19981011	J.C.E. Geerdink	Bergen op Zoom	19981027
92.	19981010	F.M. Lambregts	Bergen op Zoom	19981027
93.	19981009	R. Nispeling	Oudenbosch	19981027
94.	19981008	C. Kools	Oudenbosch	19981027
95.	19981008	P. Koolen	Bergen op Zoom	19981027
96.	19981008	J.H. Ooms-Antonissen	Bergen op Zoom	19981027
97.	19981011	J. en M. Jochems	Rijsbergen	19981027
98.	19981012	D.C.M. van der Wegen	Bergen op Zoom	19981027
99.	19981011	dhr. A. van Dijk	Bergen op Zoom	19981027
100.	19981007	Gemeente Roosendaal	Roosendaal	19981027
101.	19981006	Gemeente Essen	Essen (België)	19981027
102.	19981012	Ondernemerskring Roosendaal	Tilburg	19981027
103.	19981009	Werkgroep Vuilverbranding	Roosendaal	19981027
104.	19981009	mw. E.M.E. Asselbergs-Hamer	Bergen op Zoom	19981027

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
105.	19981011	drs. S. van der Pols-Harris	Bergen op Zoom	19981027
106.	19981009	K. en J. van Rosendaal	Woensdrecht	19981027
107.	19981007	J.H. Kwaks en A.M.J.J. Kwaks-Lukassen	Bergen op Zoom	19981027
108.	19981008	A.J. de Jonge	Rilland	19981027
109.	-	mw. S. Frinking	Woensdrecht	19981027
110.	19981008	W. de Weert	Bergen op Zoom	19981027
111.	19981007	Waterschap Zeeuwse Eilanden	Goes	19981027
112.	19981008	H.J. Groenewegen	Roosendaal	19981027
113.	19981008	A.F.G. van Dongen	Etten-Leur	19981027
114.	19981008	mw. F. de Nijs-Antens	Roosendaal	19981027
115.	19981008	Familie R.J.P. van Osta	Oudenbosch	19981027
116.	19981007	L. den Heijer	Woensdrecht	19981027
117.	19981007	mw. C. Asselbergs	Bergen op Zoom	19981027
118.	19981008	Wijkkommissie Oost	Bergen op Zoom	19981027
119.	19980908	Partij van de Arbeid Gemeenteraadsfractie Bergen op Zoom	Bergen op Zoom	19981027
120.	19981004	J.C.H. van Egeraat - van de Watering	Bergen op Zoom	19981027
121.	19981006	A. van Ginneken	Bergen op Zoom	19981027
122.	19981006	Staatsbosbeheer Regio West-Brabant - Deltagebied	Middelburg	19981027
123.	19981005	Stichting Rechtsbijstand namens mw. W.A. Boon-Timmermans te Rilland	Tilburg	19981027
124.	19981003	P.C.M. Goorden	Roosendaal	19981027
125.	19981001	Vastgoedbeheer en Ingenieursdiensten van het Ministerie van Defensie directie Brabant - DGW&T	Breda	19981027
126.	19981007	Familie J.W. van Kapel	Roosendaal	19981027
127.	19981005	J. Groll	Bergen op Zoom	19981027
128.	19981007	A. de Wit	Ossendrecht	19981027

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
129.	19981007	ONS Halderberge, gemeenteraadsfractie te Oudenbosch	Oudenbosch	19981027
130.	19981007	N.V. Nederlandse Gasunie	Groningen	19981027
131.	-	A. van Vugt	Bergen op Zoom	19981027
132.	19981010	Ondernemersvereniging Kaaike Boven	Roosendaal	19981027
133.	19981012	C.P.M. van Tilburg	Bergen op Zoom	19981027
134.	19981012	mr. Th.H.M. Fikkers, notaris	Bergen op Zoom	19981027
135.	19981009	M.M. Dalebout	Woensdrecht	19981027
136.	19981009	Ondernemingskring Halderberge	Oudenbosch	19981027
137.	19981009	mr. W.G. Dictus	Oudenbosch	19981027
138.	19981011	dhr. G.Ch. Hoffenkamp, mw. C. van der Spuij, dhr. D. Verbaarendse en mw. A. Jongmans	Bergen op Zoom	19981027
139.	19981005	J. Verbaten te Roosendaal namens de bewoners Tolberg (+ handtekeningenlijst)	Roosendaal	19981027
140.	19981012	mr. R.G. van Meggelen	Bergen op Zoom	19981027
141.	19981012	Naturistenvereniging Athena	Antwerpen (B)	19981027
142.	19981012	Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB)	Amersfoort	19981027
143.	19981012	Noordbrabantse Christelijke Boerenbond (NCB) namens de gezamenlijke afdelingen van NCB/GLTO en GLTO in Woensdrecht, Bergen op Zoom, Wouw, Roosendaal, Hoeven, Oudenbosch, Oud-Gastel en GLTO-afd. Oost Zuid-Beveland	Veldhoven	19981027
144.	19981011	Socialistische Partij, afdeling Bergen op Zoom	Bergen op Zoom	19981027
145.	19981013	Gemeente Middelburg	Middelburg	19981027
146.	-	A.C.M. Mattheussens	Ossendrecht	19981027
147.	19981013	Wijkvereniging Kom Noord	Oudenbosch	19981027

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
148.	19981013	Brabantse Milieufederatie (BMF) mede namens de organisaties Benegora, Namiro, St. Keerpunt, Groene Zoom en Brabants Landschap	Tilburg	19981027
149.	19981013	Zeeuwse Milieufederatie (ZMF)	Goes	19981027
150.	19981012	Milieuvereniging Benegora	Putte	19981027
151.	19981012	I. Buis, B. Deckers	Oudenbosch	19981104
152.	19981010	M.S. Noordam	Rilland	19981104
153.	19981012	J.F.M. van Hoek	Oudenbosch	19981104
154.	19981010	R.J.C.M Herbers, S.J. Herbers-van Oosten	Woensdrecht	19981104
155.	19981013	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Woensdrecht	Hoogerheide	19981104
156.	19981013	Drs. R.W.H. Raaijmakers	Bergen op Zoom	19981104
157.	19981012	Fam. A.P.M. van Meir	Ossendrecht	19981104
158.	19981012	Van Kaam Assurantiën	Bergen op Zoom	19981104
159.	19981013	A.N.M. Verkade	Bergen op Zoom	19981104
160.	19981012	Zeeland Seaports	Oost-Souburg	19981104
161.	19981013	J.J.C. Verhoeven	Rilland	19981104
162.	19981012	Fam. Rampaart v.d. Wegen	Nispen	19981104
163.	19981012	ing. C.J. Simons	Bergen op Zoom	19981104
164.	19981012	C.A.E. Gommers	Roosendaal	19981104
165.	19981013	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Halderberge	Oudenbosch	19981104
166.	19981012	A.M.M. Wijnen	Oudenbosch	19981104
167.	19981013	DAS Rechtsbijstand namens de familie F.A.M. Horsten uit Nispen	Amsterdam	19981104
168.	19981011	ing. G.J. Drent	Oudenbosch	19981104
169.	19981013	Fractie Hoeven 2000	Hoeven	19981104
170.	19981011	W.H.A. Bettink	Oudenbosch	19981104
171.	19981010	H.C.M. Meesters	Bergen op Zoom	19981104
172.	19981013	Stichting Arboretum Oudenbosch	Oudenbosch	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
173.	19981011	A.A. van Loon	Bergen op Zoom	19981104
174.	19981012	mw. P.J. Fikkers-Saaman	Bergen op Zoom	19981104
175.	19981013	W.H.M. Rennings, A.J.M. Rennings- de Rooij	Oudenbosch	19981104
176.	-	P. de Koning	-	19981104
177.	19981013	A.M. Schetters	Bergen op Zoom	19981104
178.	19981009	W.C.A. Kruf	Rilland	19981104
179.	19981010	J.P.T.M. van der Heijden, C.J. van der Heijden-van Loon	Bergen op Zoom	19981104
180.	19981012	Wijkvereniging Pagnevaart-Oost	Oudenbosch	19981104
181.	19981014	P.C.E. Kil	Ossendrecht	19981104
182.	19981012	Fam. A.M.A. Palinckx	Ossendrecht	19981104
183.	19981012	Fam. J.H. de Crom	Bergen op Zoom	19981104
184.	19981013	M.J.M. Stoop	Heerle	19981104
185.	19981012	Bewonersplatform Nispen	Nispen	19981104
186.	-	M.J.W. van Liere	Rilland	19981104
187.	19981012	E.H.G. Fiktorie, G. Fiktorie en mw. R. Fiktorie-Vleghels	Bergen op Zoom	19981104
188.	19981012	FNV afdeling Bergen op Zoom en Zuidwesthoek	Bergen op Zoom	19981104
189.	19981013	Fam. F.A.M. Horsten	Nispen	19981104
190.	19981010	Fractie D66 Gemeente Halderberge	Oudenbosch	19981104
191.	19981013	J.H.H. Brugmans, I.A.P.M Brugmans-van Geel	Bergen op Zoom	19981104
192.	19981012	Bewonerscomité Benedenbaantje	Bergen op Zoom	19981104
193.	19981012	Mw. J.T Mes-Griep	Bergen op Zoom	19981104
194.	199810	J. van der Veen	Delft	19981104
195.	19981002	Fam. A.D.G. Sebregts	Heerle	19981104
196.	-	Fam. L.C. Sebregts	Bergen op Zoom	19981104
197.	19981013	Fam. K. Verbocht	Rilland	19981104
198.	19981014	E.C. van Meer	Nispen	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
199.	19981014	Gedeputeerde Staten van de provincie Noord-Brabant, mede ondertekend door Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bergen op Zoom, de gemeente Halderberge, de gemeente Moerdijk, de gemeente Roosendaal en de gemeente Woensdrecht	's-Hertogenbosch	19981104
200.	19981012	Stichting Het Noord-Brabants Landschap	Haaren	19981104
201.	19981013	Streekgewest Westelijk Noord-Brabant, Regionale Milieudienst	Roosendaal	19981104
202.	19981012	Industriële Kring Bergen op Zoom	Tilburg	19981104
203.	19981014	MKB Bergen op Zoom	Bergen op Zoom	19981104
204.	19981013	Kamer van Koophandel en Fabrieken voor West-Brabant	Breda	19981104
205.	19981014	Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Zeeland	Middelburg	19981104
206.	19981013	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Etten-Leur	Etten-Leur	19981104
207.	19981013	Colpaart Grondwerk BV	Woensdrecht	19981104
208.	19981012	M. Alfons	Berendrecht-Antwerpen (B)	19981104
209.	19981013	J.B.H. Hultermans	Bergen op Zoom	19981104
210.	-	Fam. A. Domburg	Bergen op Zoom	19981104
211.	19981013	Fam. M.H. Hoogland	Roosendaal	19981104
212.	19981012	mw. C.P.M. Cleeren-Luijks	Halsteren	19981104
213.	19981010	N. van Rees	Woensdrecht	19981104
214.	19981012	J.W.M.Hopmans	Bergen op Zoom	19981104
215.	19981012	ir. A.J. Stoop	Zevenbergen	19981104
216.	19981013	P.W.C. Voorheijen	Oudenbosch	19981104
217.	19981013	J. Nuyten	Bergen op Zoom	19981104
218.	19981013	Agalev gemeenteraadsfractie	Kalmthout (B)	19981104
219.	19981015	Waterschap het Scheldekwartier	Wouw	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
220.	19981016	Gedeputeerde Staten van de Provincie Zeeland	Middelburg	19981104
221.	19981012	Markland College	Oudenbosch	19981104
222.	19981013	Burgemeester en Wethouders van de gemeente Bergen op Zoom	Bergen op Zoom	19981104
223.	19981014	G.J.M. Bouwadvies BV	Bergen op Zoom	19981104
224.	19981010	Watersportverenigingen De Schelde en De Kreekrakkers, en Zeeverken-nersgroep Karel Doorman en Kano-club Zeewitoe	Bergen op Zoom	19981104
225.	19981014	G.J.M. Strien	Bergen op Zoom	19981104
226.	19981008	H.W.M. Ditmer	Bergen op Zoom	19981104
227.	19981014	J.C.M. Hoeks	Bergen op Zoom	19981104
228.	-	M.H. Halenbeek	Bergen op Zoom	19981104
229.	19981015	H.N. Florie en C.A.A.H. Franken	Bergen op Zoom	19981104
230.	19981014	HVR Afvalverwerking Roosendaal BV	Roosendaal	19981104
231.	19981014	Fam. J.F. Lodewijks	Ossendrecht	19981104
232.	19981008	E.B. Kuitems en F.P.J. Puffer	Oudenbosch	19981104
233.	19981008	Fam. L.J.E. Michielsen	Rilland	19981104
234.	19981012	J. Vleghels-Swaanen	Bergen op Zoom	19981104
235.	-	Anonieme reactie	Bergen op Zoom	19981104
236.	19981014	P.W. Juten	Bergen op Zoom	19981104
237.	19981010	Fam. P.A.C. Musters-de Waal	Bergen op Zoom	19981104
238.	19980923	Buurtvereniging De Paltzbuurtjes	Beregn op Zoom	19981104
239.	19981010	Fam. François, J.G.A. van der Made en F. Smit	Oudenbosch	19981104
240.	19981010	A.T. Bouwens	Bergen op Zoom	19981104
241.	19981010	J.P. Maris	Bergen op Zoom	19981104
242.	19981008	Bewoners Spoorwegenovergang Lang-eweg	Zevenberg	19981104
243.	19981012	G.J.Veneman	Bergen op Zoom	19981104
244.	19981011	L. van Bers en A.J. van Bers-Simonis	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
245.	19981012	Fam. H.J. de Bondt	Oudenbosch	19981104
246.	19981012	Fam. A.N.S.H.M. du Pont	Oudenbosch	19981104
247.	19981009	K. Kalis en M. Kalis	Oudenbosch	19981104
248.	-	M.E. Wubbolts-Vosse	Oudenbosch	19981104
249.	19981012	A.J.A. van den Hout	Oudenbosch	19981104
250.	19981013	P.J.M. Karremans	Bergen op Zoom	19981104
251.	19981013	M.J.I. Kalis-Kok	Oudenbosch	19981104
252.	19981005	P.A.E.M. Versijp	Bergen op Zoom	19981104
253.	19981005	J. Hertogs en A. Hertogs-Brouwer	Bergen op Zoom	19981104
254.	19981011	J.A. Bruininkx en G.J. Storm	Bergen op Zoom	19981104
255.	19981013	Actiecomité Het kan niet...	Oudenbosch	19981104
256.	19981008	Actie bewoners Velletri	Oudenbosch	19981104
257.	19981008	E. Huyskens	Oudenbosch	19981104
258.	19981008	E. Vendeloo	Oudenbosch	19981104
259.	19981008	A.M. Ravenstein	Oudenbosch	19981104
260.	19981011	Actie bewoners Heerle	Heerle	19981104
261.	19981013	P.W. van Bergen-Koen	Heerle	19981104
262.	19981013	M. Valkenburg	Heerle	19981104
263.	19981010	L.Ph. van Oosten en J. van Oosten-Teigeler	Bergen op Zoom	19981104
264.	19981007	M. Mijland-den Teuling	Bergen op Zoom	19981104
265.	19981006	Fam. J. van den Berg	Bergen op Zoom	19981104
266.	19981013	A. van Moll	Bergen op Zoom	19981104
267.	19981005	Fam. J.A.A.M. van Loon	Bergen op Zoom	19981104
268.	19981007	J. van den Boom	Bergen op Zoom	19981104
269.	19981009	E. Nagtegaal	Bergen op Zoom	19981104
270.	19981004	Fam. Tack	Bergen op Zoom	19981104
271.	19981012	W. de Jong	Bergen op Zoom	19981104
272.	19981010	A. Lampen en A.A.C. Vos	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
273.	19981013	G. Bogers en W.J. Bogers	Bergen op Zoom	19981104
274.	19981015	Fam. A. Geers	Bergen op Zoom	19981104
275.	19981019	C.G.J. Brugman	Bergen op Zoom	19981104
276.	19981013	R.E. Molenaar	Bergen op Zoom	19981104
277.	19981012	W.F.M. de Kort	Bergen op Zoom	19981104
278.	19981012	J.C.M. Franken en M.J.F. Francken- van Kinderen	Bergen op Zoom	19981104
279.	19981012	H.P.M. Boschman	Bergen op Zoom	19981104
280.	19981012	M.H.M Antonissen	Bergen op Zoom	19981104
281.	19981010	P. van Lommel	Bergen op Zoom	19981104
282.	19981012	C.F. van Loon	Bergen op Zoom	19981104
283.	19981012	M. Verboven	Bergen op Zoom	19981104
284.	19981012	P.A.M. Withagen	Bergen op Zoom	19981104
285.	19981012	M.N.M. van Schilt	Bergen op Zoom	19981104
286.	19981012	C.J. Franken	Bergen op Zoom	19981104
287.	19981013	A.P.G. Bennebroek	Bergen op Zoom	19981104
288.	19981013	A.J.A. Buijsen	Bergen op Zoom	19981104
289.	19981012	R. van Egmond	Bergen op Zoom	19981104
290.	19981012	U.L. Györfy	Bergen op Zoom	19981104
291.	19981012	M.S. Wolf	Bergen op Zoom	19981104
292.	19981013	G.A. van Oorschot	Bergen op Zoom	19981104
293.	19981010	M. Kamps	Bergen op Zoom	19981104
294.	19981012	J.C. Deelen	Bergen op Zoom	19981104
295.	19981013	mw. M. Bijsterveld-Gijsel	Bergen op Zoom	19981104
296.	19981012	D.C. Vonk	Bergen op Zoom	19981104
297.	19981012	W.A.J.M. de Jong	Bergen op Zoom	19981104
298.	19981012	F.J. Brok	Bergen op Zoom	19981104
299.	19981012	A.A.M. de Kort	Bergen op Zoom	19981104
300.	19981013	M. Franken	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
301.	19981012	mw. C.E. Györfy-Landa	Bergen op Zoom	19981104
302.	19981010	W.G. van Bers	Bergen op Zoom	19981104
303.	19981010	A. Backx	Bergen op Zoom	19981104
304.	19981010	J.M.C.F. Smout	Bergen op Zoom	19981104
305.	19981007	R. de Kok	Bergen op Zoom	19981104
306.	19981010	W. Bakker	Bergen op Zoom	19981104
307.	19981010	A.J. van Loon	Bergen op Zoom	19981104
308.	19981009	A.T. Hagens	Bergen op Zoom	19981104
309.	19981010	Y. Koerselman	Bergen op Zoom	19981104
310.	19981011	P.C. Massar	Bergen op Zoom	19981104
311.	19981010	mw. M. van der Ploeg-van Roon	Bergen op Zoom	19981104
312.	19981010	C.P. Kokke	Bergen op Zoom	19981104
313.	19981011	R. Bakker-van Wesenbeeck	Bergen op Zoom	19981104
314.	19981011	H. Baars	Bergen op Zoom	19981104
315.	19981010	H. Capello	Bergen op Zoom	19981104
316.	19981010	C. Mulder en P. Mulder	Bergen op Zoom	19981104
317.	19981010	C.J. Raats	Bergen op Zoom	19981104
318.	19981011	H. Tissink	Bergen op Zoom	19981104
319.	19981010	D. van Doorn	Bergen op Zoom	19981104
320.	19981009	Fam. Muns	Bergen op Zoom	19981104
321.	19981010	L. Hoogesteger	Bergen op Zoom	19981104
322.	19981011	J.J. Sipma	Bergen op Zoom	19981104
323.	19981011	J. Roelse	Bergen op Zoom	19981104
324.	19981011	J.P.M. Koopman	Bergen op Zoom	19981104
325.	19981010	A.M.T. van der Ham	Bergen op Zoom	19981104
326.	19981010	Fam. Stoop	Bergen op Zoom	19981104
327.	19981010	C.A.E. Verbiest	Bergen op Zoom	19981104
328.	19981011	B.G.M. Onderdonck	Bergen op Zoom	19981104
329.	19981010	J.J. Peeters	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
330.	19981010	C.J. van Dixhoorn	Bergen op Zoom	19981104
331.	19981012	J.C.B. Eykman	Bergen op Zoom	19981104
332.	19981010	P.P. Franken-Groffen	Bergen op Zoom	19981104
333.	19981012	P.J. Vervoort	Bergen op Zoom	19981104
334.	19981012	H.L. Sleypen	Bergen op Zoom	19981104
335.	19981012	C.E. Snijsheuvel	Bergen op Zoom	19981104
336.	19981012	J.G.T. van Vondel	Bergen op Zoom	19981104
337.	19981011	W. van Beek	Bergen op Zoom	19981104
338.	19981012	J. Paluch	Bergen op Zoom	19981104
339.	19981009	Fam. Ligtenberg	Bergen op Zoom	19981104
340.	19981012	G. Meijer	Bergen op Zoom	19981104
341.	19981012	H. Franken	Bergen op Zoom	19981104
342.	19981010	A.J.J. Nuyten	Bergen op Zoom	19981104
343.	19981011	P. Schoonen	Bergen op Zoom	19981104
344.	19981010	R. Schepers	Bergen op Zoom	19981104
345.	19981012	P. Koolen	Bergen op Zoom	19981104
346.	19981010	F. Verdult	Bergen op Zoom	19981104
347.	19981012	L. Polak	Bergen op Zoom	19981104
348.	19981012	F. Pennings	Bergen op Zoom	19981104
349.	19981012	mw. H.G. Lambrahis-Kuipers	Bergen op Zoom	19981104
350.	19981012	F.J. Speek	Bergen op Zoom	19981104
351.	19981012	R. Erkel	Bergen op Zoom	19981104
352.	19981013	C.G.A. Binkhuysen	Bergen op Zoom	19981104
353.	19981014	M. Möller	Bergen op Zoom	19981104
354.	19981012	Fam. J. Vervoort	Bergen op Zoom	19981104
355.	199810	A.F.L. Brouwers	Bergen op Zoom	19981104
356.	19981013	mw. J.F. Prins	Bergen op Zoom	19981104
357.	19981012	J.C.M. Nagtzaam	Bergen op Zoom	19981104
358.	19981011	Q. Vriens	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
359.	19981011	mw. A. Vriens-Mathijs	Bergen op Zoom	19981104
360.	19981011	H. Kampert	Bergen op Zoom	19981104
361.	19981011	C. Kraaijmes	Bergen op Zoom	19981104
362.	19981012	Fam. Hagendijk	Bergen op Zoom	19981104
363.	19981011	F. de Koeijer	Bergen op Zoom	19981104
364.	19981012	A. Plat	Bergen op Zoom	19981104
365.	19981010	J. Buijs	Bergen op Zoom	19981104
366.	19981012	J. Dinkelberg	Bergen op Zoom	19981104
367.	19981011	W. Verheezen	Bergen op Zoom	19981104
368.	19981012	mw. A.C. Bruijs-Machielse	Bergen op Zoom	19981104
369.	19981012	R. Kolijn	Bergen op Zoom	19981104
370.	19981011	A.A.B. Hazen-Koolen	Bergen op Zoom	19981104
371.	19981012	mw. N. Plouvier-Hagenaars	Bergen op Zoom	19981104
372.	19981010	S. Nijssen	Bergen op Zoom	19981104
373.	19981011	C.J. Moerbeek	Bergen op Zoom	19981104
374.	19981010	mw. S.J. Free-Ots	Bergen op Zoom	19981104
375.	19981010	A.P. van Loon	Bergen op Zoom	19981104
376.	19981011	A. Sipma-Bouwens	Bergen op Zoom	19981104
377.	19981010	J.A. van Leerzem	Bergen op Zoom	19981104
378.	19981012	H.C. Sebregts	Bergen op Zoom	19981104
379.	19981010	C.C. Hibma	Bergen op Zoom	19981104
380.	19981012	A. van der Werf-Goverde en J.P. Dietvorst	Bergen op Zoom	19981104
381.	19981013	C. Cleeren	Bergen op Zoom	19981104
382.	19981011	P. Verhoeven	Bergen op Zoom	19981104
383.	19981012	A. van Rijmendam	Bergen op Zoom	19981104
384.	19981013	K. Tangeman	Bergen op Zoom	19981104
385.	19981013	Anonieme reactie	Bergen op Zoom	19981104
386.	19981012	mw. M.P. Buisman-Meeuse	Bergen op Zoom	19981104

nr.	datum	persoon of instantie	plaats	datum van ontvangst Cie. m.e.r.
387.	19981012	dhr./mw. Somers	Bergen op Zoom	19981104
388.	19981012	J.H. Takken	Bergen op Zoom	19981104
389.	19981012	mw. P. Takken-Fitesen	Bergen op Zoom	19981104
390.	19981011	J.F. Lijten	Bergen op Zoom	19981104
391.	19981011	G.C. Hoffenkamp	Bergen op Zoom	19981104
392.	19981010	mw. J. Landa-Kersbergen	Bergen op Zoom	19981104
393.	19981008	G.P. Buijs	Oudenbosch	19981104
394.	19981010	H. Geutjes	Oudenbosch	19981104
395.	19981013	A. van Loon	Oudenbosch	19981104
396.	19981006	C.J. Dijkmans	Oudenbosch	19981104
397.	19981006	L.G. van de Berkmortel	Oudenbosch	19981104
398.	19981007	mw. L.A.M.H. Govaerts-Elshout	Oudenbosch	19981104
399.	19981007	J. de Bruijn en J. de Bruijn-de Jong	Oudenbosch	19981104
400.	19981007	mr. A.E.M.G. Lanen	Oudenbosch	19981104
401.	19981011	Fam. E.F.M. Smits	Oudenbosch	19981104
402.	19981011	M. van de Riet	Oudenbosch	19981104
403.	19981010	C.E.J. van de Riet	Oudenbosch	19981104
404.	19981008	J.W.G. Schets	Oudenbosch	19981104
405.	19981008	mw. G. Dubbeldam-de Man	Oudenbosch	19981104
406.	19981009	R. de Reijer	Oudenbosch	19981104
407.	19981008	J. Koevoets	Oud-Gastel	19981104
408.	19981003	ir. H.A.M. Dam-Westerhoff	Bergen op Zoom	19981117